

Київська обласна аграрна дорадча служба

Центр розвитку сільського господарства
та правової підтримки

Тренінговий центр з питань розвитку сільськогосподарської
обслуговуючої та кредитної кооперації

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність

відповідальний за випуск Микола Гриценко

Київ – 2005

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність / Ред. кол.: М. П. Гриценко (відп. ред.) та ін. – К., Київська обласна аграрна дорадча служба. – 2005. – 68 с.

Agricultural Service Co-operatives: Establishment and Operation / Editorial Board: M. P. Hrytsenko (Chief Editor) et al. – Kyiv, Kyiv Oblast Rural Advisory Service. – 2005. – 68 pp.

У посібнику висвітлено низку питань, пов'язаних зі створенням та діяльністю сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, подані основні законодавчі та нормативні акти, які регулюють діяльність кооперативів в Україні.

Посібник буде корисним для працівників органів місцевого самоврядування, лідерів громад, власників майнових паїв, керівників сільськогосподарських підприємств, викладачів, студентів, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями розвитку аграрного сектору.

Редакційна колегія: М. П. Гриценко (відповідальний редактор),
О. М. Черниш,
О. І. Кузьменко

Посібник виданий у межах проекту «Програма підвищення рівня життя сільського населення в Україні»,

що здійснюється за підтримки Міністерства Великої Британії у справах міжнародного розвитку

Партнер видання: Головне управління агропромислового розвитку Київської обласної державної адміністрації

ЗМІСТ

Вступ	4
Законодавче забезпечення	5
Мета та основні завдання розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	6
Визначення напрямів діяльності кооперативу	7
Основні етапи та організаційно-правові аспекти створення і державної реєстрації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	9
Майно кооперативу та джерела його формування	13
Дохід кооперативу та особливості його розподілу	16
Фонди кооперативу	17
Додатки	19
ДОДАТОК 1. Закон України «Про кооперацію»	19
ДОДАТОК 2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію»	34
ДОДАТОК 3. Наказ Міністерства аграрної політики «Про затвердження примірних статутів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу» ...	47
ДОДАТОК 4. Зразок Протоколу Установчих зборів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу	61
ДОДАТОК 5. Зразок заяви про резервування найменування юридичної особи	64
ДОДАТОК 6. Зразок протоколу про наміри	65

Вступ

Кооперація в сільськогосподарському секторі економіки України – це складна соціально-економічна проблема, яка потребує докладання значних зусиль на всіх рівнях управління. Серед науковців, урядовців, сільських жителів існують різні думки стосовно ефективності та переваг різних форм господарювання на селі, що в ринкових умовах закономірно. Власники приватних сільськогосподарських підприємств (ПСП, ТОВ, агрофірми), фермери зробили певний крок у розширенні сільськогосподарського виробництва, й особливо, виробництва високотехнологічних технічних культур (соняшник, цукрові буряки, зернові). Але нерідко «аграрні» бізнесмени дивляться на ресурси села як на сировинну базу та дешеву робочу силу для примноження своїх капіталів і практично не бачать зворотної сторони сільського буття – соціальної – можливості відтворення трудових ресурсів, відновлення продуктивності землі. Сільські жителі практично не мають ніякої можливості і механізму впливу на такі структури. Зовсім інша ситуація спостерігається там, де збереглись, та/або створюються нові кооперативні формування, особливо там, де створені і працюють сільськогосподарські кооперативи у справжньому розумінні цього слова з дотриманням усіх основних принципів кооперації, а саме:

- відкрите, добровільне членство;
- демократичний контроль за принципом «один член кооперативу – один голос»;
- пайовий капітал кооперативу створюється лише його членами;
- дивіденди на капітал обмежені або відсутні взагалі;
- пайові виплати розділяються між членами кооперативу пропорційно обсягу роботи, виконаної через кооператив;
- чесний бізнес та відносини між членами кооперативу;
- політичний та релігійний нейтралітет;
- піклування про освіту членів кооперативу.

Виходячи з основних принципів кооперації та практичного досвіду діяльності сільськогосподарських кооперативів за умов докорінного реформування в аграрному секторі економіки, можна зробити висновок, що сільськогосподарська кооперація на даному етапі це:

- вища форма самоорганізації сільськогосподарських товаровиробників в цілому, і усіх селян як власників особистих селянських господарств зокрема;
- високоорганізована форма взаємодопомоги, взаємовиручки;
- високоорганізована форма захисту своїх соціальних та економічних прав та інтересів;
- високоорганізована форма самооборони від монополістів та нечесної конкуренції в період розбудови ринкового середовища.

Справжній кооператив – це не лише тип підприємства, а ідеологія виживання сільськогосподарського виробника і сільського населення в цілому.

Сільськогосподарський кооператив – єдиний шлях до:

- створення в сільській місцевості здорової соціальної, психологічної атмосфери;
- вирішення питань соціальної захищеності сільських жителів, і в першу чергу членів кооперативу;

- самоорганізації і «самооборони» сільськогосподарських товаровиробників від впливу зовнішніх факторів не завжди сумісних з цивілізованими ринковими відносинами;
- вихід на організований та ефективний ринок реалізації вирощеної сільськогосподарської продукції;
- спільного вирішення виробничих, соціально-побутових та інших проблем;
- спільних заходів щодо запобігання забруднення довкілля, розвитку мережі екологічної освіти та інформації;
- навчання, підвищення поінформованості та знань нових технологій;
- можливості координування своєї діяльності, задоволення потреби людей у групових діях щодо пошуку ефективних механізмів захисту різноманітних інтересів членів кооперативу.

Законодавче забезпечення

У нашій державі є практично всі необхідні правові та соціально-економічні передумови розвитку сільськогосподарської кооперації.

Основою є Закон України «Про кооперацію» від 10 липня 2003 року №1087-IV та Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17 липня 1997 року №469/97-ВР із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 2.11.2000 р. №2090-III, від 10.01.2002 р. №2921-III, від 7.02.2002 р. №3047-III, від 15.05.2003 р. №762-IV, від 11.12.2003 р. №1377-IV.

Відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» сільськогосподарські кооперативи за цілями, завданнями і характером діяльності поділяються на *виробничі та обслуговуючі*.

Найбільш прогресивними та прийнятними для наших сільськогосподарських товаровиробників і в цілому всього сільського населення є сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи.

За визначенням Закону:

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, що є сільськогосподарськими товаровиробниками, на засадах добровільного членства та об'єднання майнових пайових внесків для спільної діяльності.

Член кооперативу – фізична або юридична особа, яка зробила вступний і пайовий внески, визнає принципи і цілі кооперативу, дотримується вимог статуту і користується правом ухвального голосу в кооперативі.

Асоційований член кооперативу – фізична чи юридична особа, що зробила пайовий внесок і користується правом дорадчого голосу в кооперативі.

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – кооператив, створений для надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їхньої сільськогосподарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги відповідно до статуту іншим особам в обсягах, що *не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу*.

Обслуговуючі кооперативи, здійснюючи обслуговування членів кооперативу, не ставлять за мету отримання прибутку. Метою їхньої діяльності є надання послуг

сільськогосподарським товаровиробникам, які є членами кооперативу, сприяння їх прибутковому господарюванню. Обслуговуючі кооперативи створюються для надання комплексу послуг, пов'язаних з виробництвом, переробкою, збутом продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва і рибництва.

Обслуговуючі кооперативи спрямовують свою діяльність на обслуговування сільськогосподарського та іншого виробництва учасників кооперації. Залежно від виду діяльності вони поділяються *на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та інші.*

Переробні кооперативи займаються переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів з льону, конопель, лісо- і пиломатеріалів тощо).

Заготівельно-збутові кооперативи здійснюють заготівлю, зберігання, передпродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги тощо.

Постачальницькі кооперативи створюються з метою закупівлі та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки; виготовлення сировини і матеріалів та постачання їх сільськогосподарським товаровиробникам.

Сервісні кооперативи здійснюють технологічні, транспортні, меліоративні, ремонтні, будівельні, еколого-відновні роботи, здійснюють ветеринарне обслуговування тварин і племінну роботу, займаються телефонізацією, газифікацією, електрифікацією в сільській місцевості, надають медичні, побутові, санаторно-курортні, науково-консультаційні послуги, послуги з ведення бухгалтерського обліку, аудиту та інше.

У випадку поєднання кількох видів діяльності утворюються *багатофункціональні кооперативи.*

Мета та основні завдання розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації

Мета розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації:

Підвищення ефективності сільськогосподарської діяльності, поліпшення умов розширеного відтворення в аграрному секторі економіки та підвищення рівня життя сільського населення шляхом зменшення витрат членів кооперативу за рахунок придбання матеріально-технічних ресурсів кращої якості за нижчими цінами, надання їм всіх необхідних послуг найкращої якості за цінами, нижчими запропонованих комерційними структурами та збільшення прибутковості сільськогосподарських товаровиробників через отримання найбільшої можливої ціни за продукцію, що реалізується через кооператив.

Основні завдання розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації:

- підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва,

проведення окремих технологічних операцій, здійснення маркетингових досліджень, а також збільшення прибутку від реалізації продукції через свої неприбуткові кооперативні формування;

- розширення доступу сільськогосподарських товаровиробників до агросервісних послуг;
- сприяння формуванню на кооперативних засадах елементів інфраструктури аграрного ринку – агроторгових домів, заготівельних пунктів, аукціонів живої худоби та птиці, оптових продовольчих та плодоовочевих ринків тощо;
- активізація процесів формування сприятливого конкурентного середовища шляхом підтримки розвитку альтернативних комерційним структурам маркетингових каналів руху продукції до споживача, що належать самим сільськогосподарським товаровиробникам;
- стимулювання процесів самоорганізації сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності і сільського населення на кооперативних принципах для організації та забезпечення проведення сільськогосподарських робіт, спільного використання майна, надання технологічних, соціально-побутових та інших послуг;
- удосконалення для сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, ефективніше використання каналів збуту, допомога в досягненні міцних позицій на ринку сільськогосподарськими товаровиробниками, протистояння недобросовісній конкуренції, адаптація сільськогосподарських товаровиробників за допомогою сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів до умов ринкової економіки;
- повніше задоволення потреб споживачів доброякісної продукції і доступних цінах на продовольчі товари;
- розвиток та підвищення ефективності особистих селянських господарств, підвищення доходів та рівня життя сільських жителів;
- подальша розбудова соціальної інфраструктури на селі, підвищення доходів сільського населення, розвиток газифікації, електропостачальної, телефонної мереж тощо;
- створення додаткових робочих місць у сільській місцевості.

Визначення напрямів діяльності кооперативу

Основні завдання сільськогосподарської обслуговуючої кооперації визначають мету створення та розвитку окремих кооперативів, виходячи з яких, сільськогосподарські товаровиробники і формують кооператив. Але в багатьох випадках на першому етапі мета кооперативу є дуже широкою, виробники мають досить багато проблем і хочуть їх вирішити в рамках одного кооперативу. Тому досить важливо на першому етапі чітко визначити пріоритетні напрями діяльності та перелік тих проблем, у вирішенні яких кооператив зможе бути найбільш ефективним. Основними критеріями визначення напрямів діяльності можуть бути:

- найгостріші проблеми (потреби) всіх або переважної частини учасників кооперації;
- проблеми, які можна вирішити найлегше, найшвидше та найефективніше.

Головною умовою побудови кооперативу та впровадження запланованої діяльності є відповідність кооперативним принципам та їх дотримання. При цьому необхідно враховувати, що кооперативні принципи віддзеркалюють особливу соціально-економічну природу і роль кооперативу у демократичному суспільстві та ринковій економічній системі. Порушення або ігнорування кооперативних принципів небезпечне через втрату суті і переваг кооперативного співробітництва. Проте принципи не є догмою, для них притаманна еволюція в процесі розбудови кооперативного руху і накопичення певного досвіду.

Враховуючи соціально-економічні та регіональні особливості, мету створення кооперативу, цільову групу сільськогосподарських товаровиробників та напрям його діяльності (надання сервісних послуг, послуг пов'язаних з виробництвом, переробкою, збутом продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва і рибництва) на практиці використовують різні підходи до формування програми господарської діяльності.

Так, на початковому етапі створення багатофункціонального сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, метою якого є об'єднання власників особистих селянських господарств, доцільно визначити наявні не вирішені проблеми і першочергові потреби селян на тій території, де передбачається формування кооперативу. Для цього практикується проведення спеціальних обстежень особистих селянських господарств. Для вивчення потреб у послугах щодо ведення особистого селянського господарства розроблена анкета опитування сільських жителів. З її допомогою проводиться опитування до 30% власників особистих селянських господарств.

Аналіз результатів анкетування показує, що, як правило, сільські жителі відчують гостру потребу в оранці і культивації городів (24,9% відповідей), забезпеченні хімічного захисту рослин (31,7%), ветеринарному обслуговуванні (44,4%), забезпеченні племінним молодняком (42,5%). Крім того, поки що не задоволена потреба населення у соціально-побутових і культурних послугах, насамперед у ремонті побутової техніки (28% відповідей), транспортних послугах (21%), ремонті взуття (18,5%), обслуговуванні водопровідної мережі тощо.

Головним питанням є визначення можливої форми розрахунків потенційних членів кооперативу, насамперед власників особистих селянських господарств, за надані послуги. Практика показує, що пріоритетними формами є розрахунки грошима (30,8%), вирощеною сільськогосподарською продукцією (27,3%), вирощеною сільськогосподарською продукцією (27,3%).

На другий рік роботи кооперативу програма його господарської діяльності формується на основі власного досвіду, досягнутих результатів та реальних замовлень членів кооперативу.

П'ятирічний досвід діяльності сільськогосподарського багатофункціонального обслуговуючого кооперативу «Макарівський сільський сервісний центр» показав, що найбільш затребуваними послугами є:

1. Забезпечення членів кооперативу матеріально-технічними ресурсами, а саме:

- сортовим насінням;
- посадковим матеріалом та саджанцями;
- мінеральними добривами, отрутохімікатами та гербіцидами;
- концентрованими кормами та біологічними домішками до кормів;
- молодняком племінної худоби і птиці;

- господарським інвентарем та іншим реманентом.

Зокрема, була організована виїзна торгівля за формулою «не члени кооперативу ідуть до кооперативу, а навпаки», створені додаткові робочі місця із фасування насіння овочевих культур, посадкового матеріалу, мінеральних добрив, гербіцидів та інших товарів, та створений перший сільський кооперативний агромагазин.

2. Сервісні послуги:

- обрізка саду, обробіток його від хвороб та шкідників;
- комплекс весняно-польових робіт (вивіз та внесення органічних і мінеральних добрив, оранка, дискування, боронування земельних ділянок);
- підживлення озимих та посів ярих зернових культур;
- заготівля та перевезення сіна;
- боротьба з шкідниками і хворобами (колорадський жук, фітофтора тощо);
- збір врожаю зернових, картоплі штучне;
- запліднення корів та ведення племінної справи тощо.

3. Послуги щодо реалізації виробленої (вирощеної) продукції:

- реалізація картоплі, овочів і фруктів;
- переробка і реалізація зернових;
- збір та реалізація молока;
- передпродажна підготовка сільськогосподарської продукції та первинна її переробка (сортування, фасування, соління, квашення).

Досвід п'ятирічної діяльності СОК «Макарівський сільський сервісний центр» свідчить про таку орієнтовну структуру агро-бізнес послуг:

20% – сервісні послуги із виробництва сільськогосподарської продукції;

35% – постачання матеріально-технічних ресурсів;

35% – послуги щодо заготівлі, передпродажної підготовки та реалізації виробленої сільськогосподарської продукції;

10% – соціальні та інформаційні послуги.

Основні етапи та організаційно-правові аспекти створення і державної реєстрації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (далі «кооперативи») створюються та функціонують на основі Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17 липня 1997 року та Закону України «Про кооперацію» від 10 липня 2003 року №1087-IV.

Загальні умови створення кооперативу є такі:

- кооператив створюється його засновниками на добровільних засадах;
- засновниками кооперативу можуть бути громадяни України та юридичні особи, зареєстровані в Україні;
- рішення про створення кооперативу приймається його установчими зборами;
- чисельність членів кооперативу не може бути меншою, ніж три особи.

Державна реєстрація кооперативу здійснюється у порядку, передбаченому для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, і проводиться відповідно до вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 року.

Кооператив вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Для того, щоб зареєструвати кооператив, слід виконати низку послідовних кроків.

Крок перший – погодження з реєстраційним органом найменування кооперативу. Найменування повинно відповідати вимогам наказу Держкомпідприємництва України №65 від 09.06.2004 року, а саме – відображати його організаційно-правову форму і не бути тотожним найменуванню іншої юридичної особи. При написанні найменування кооперативу в статуті та в протоколі установчих зборів використовуються лише великі літери українського алфавіту, наприклад:

- правильне написання – СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ОБСЛУГОВУЮЧИЙ КООПЕРАТИВ «ДЖЕРЕЛЬЦЕ», скорочена назва СОК «ДЖЕРЕЛЬЦЕ»;
- неправильне написання – Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Джерельце», скорочена назва СОК «Джерельце».

Щоби під час державної реєстрації не виникало проблем з назвою кооперативу, перед тим як готувати та нотаріально завіряти статутні документи необхідно звернутись до державного реєстратора відповідної райдержадміністрації з заявою про резервування найменування юридичної особи (кооперативу). При цьому проводиться оплата за проведення резервування найменування – 34 грн., вона вноситься на розрахунковий рахунок держкомпідприємництва, який можна взяти у державного реєстратора (ст. 23 Закону України «Про державну реєстрацію...»). Резервування найменування здійснюється протягом трьох робочих днів з дати надходження документів (заяви та копії квитанції, виданої банком, або копії платіжного доручення з відміткою банку) і проводиться терміном на два місяці. Після отримання від державного реєстратора довідки про резервування найменування кооперативу його можна вносити в засновницькі документи.

Крок другий – проведення установчих зборів СОК (див. додатки), на які виносяться наступні питання:

1. Про створення СОК та затвердження його Статуту. При розробці Статуту кооперативу слід користуватись наказом Міністерства аграрної політики від 26 червня 2003 року №191 «Про затвердження примірних статутів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу».
2. Вибори засновників та голови кооперативу.
3. Призначення відповідального за державну реєстрацію кооперативу.
4. Визначення та затвердження юридичної адреси кооперативу. Кооператив може бути зареєстрований за місцем проживання одного із засновників і підтвердженням адреси буде ксерокопія його паспорта. Можна також укласти договір оренди приміщення, де буде розміщений кооператив.

Крок третій – відвідання нотаріуса для засвідчення підписів засновників у статуті (у двох примірниках) та засвідчення копії протоколу установчих зборів.

Крок четвертий – для проведення державної реєстрації уповноважений зборами засновник повинен особисто подати державному реєстратору такі документи:

- реєстраційну картку на проведення державної реєстрації, яка заповнюється машинодруком або від руки друкованими літерами (див. додатки);
- копію рішення про створення кооперативу (копію протоколу установчих зборів, завірену нотаріально);
- два примірники статуту кооперативу (підписи засновників мають бути нотаріально посвідчені);
- документ, що засвідчує внесення реєстраційного збору (з 01.07.2004 року – це 170 грн.) для проведення державної реєстрації кооперативу (копія банківської квитанції або копія платіжного доручення з відміткою банку). Реєстраційний збір перераховується до місцевого бюджету, але його реквізити необхідно уточнити у державного реєстратора.

Особа, яка реєструє кооператив, обов'язково повинна при собі мати паспорт та ідентифікаційний номер. Протягом трьох робочих днів з дня надходження документів державний реєстратор повинен видати свідоцтво про державну реєстрацію кооперативу та один примірник оригіналу статуту з відміткою державного реєстратора про проведення державної реєстрації кооперативу.

Крок п'ятий – у нотаріуса засвідчити 2 копії статуту (які необхідні для відкриття розрахункового рахунку та при постановці на облік в державну податкову інспекцію) та засвідчити 8 копій свідоцтв про державну реєстрацію (для статуправління, отримання дозволу на виготовлення печатки, постановки на облік у соцфонди, відкриття р/р та ДПІ).

Крок шостий – реєстрація кооперативу в обласному управлінні статистики, для чого необхідно мати:

- заяву встановленого зразка (береться в управлінні статистики);
- оригінал статуту;
- свідоцтво про державну реєстрацію та його нотаріально засвідчена копію;
- ксерокопії паспортів та довідок про присвоєння ідентифікаційних номерів засновників;
- квитанцію про сплату реєстраційного збору – 25 грн. 94 коп.

При отриманні довідки з «Єдиного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)» особливу увагу необхідно звернути на правильне присвоєння коду та назви організаційно – правової форми кооперативу за КОПФГ. Має бути присвоєний код 350 "Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив".

Для подальшої реєстрації кооперативу необхідно 8 копій довідок, засвідчення однієї копії довідки – 3 грн. 44 коп. Оплачувати всі копії не обов'язково, оскільки деякі районні відділи статистики проводять засвідчення своїх довідок безкоштовно.

Крок сьомий – реєстрація кооперативу в Державній податковій інспекції та різних фондах.

У Державній податковій інспекції свого району необхідно уточнити, які необхідно подавати документи. Це, як правило:

- заява встановленого зразка 1-ОПП у двох примірниках;
- оригінал статуту та нотаріально засвідчена копія;
- свідоцтво про державну реєстрацію та його нотаріально засвідчена копія;
- копія статистичної довідки, засвідчена нотаріально або органом, який її видав;

- протокол установчих зборів, де буде вказано хто голова кооперативу. Якщо призначений бухгалтер – копія наказу про його призначення;
- ксерокопії паспортів (4 сторінки) засновників та їх ідентифікаційних номерів.

До Пенсійного фонду подаються заява встановленого зразка, нотаріально засвідчена копія свідоцтва про державну реєстрацію та копія довідки органу держстатистики, засвідчена нотаріально або органом, який її видав.

До Центру зайнятості подаються заява встановленого зразка, нотаріально засвідчена копія свідоцтва про державну реєстрацію та копія довідки органу держстатистики, засвідчена нотаріально або органом, який її видав. Деякі центри зайнятості вимагають копію статуту.

До Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності необхідно подати заяву встановленого зразка, нотаріально засвідчену копію свідоцтва про державну реєстрацію та копію довідки органу держстатистики, засвідчена нотаріально або органом, який її видав.

До Фонду страхування від нещасних випадків подаються заява встановленого зразка, нотаріально засвідчена копія свідоцтва про державну реєстрацію та копія довідки органу держстатистики, засвідчена нотаріально або органом, який її видав.

Крок восьмий – отримання дозволу на виготовлення печатки, для чого органам дозвільної системи необхідно подати:

- заяву встановленого зразка;
- ескіз печатки;
- оригінал свідоцтва про реєстрацію та його нотаріально завірнену копію,
- копію довідки органів статистики, завірнену нотаріально або органом, що його видав;
- квитанцію про сплату 59 грн., рахунок видається на місці. Як правило, виготовлення печатки можна замовити безпосередньо у дозвільній системі.

Крок дев'ятий – відкриття банківського рахунку, для чого необхідно підготувати та подати:

- заяву про відкриття поточного розрахункового рахунку встановленого зразка;
- картку із зразками підписів голови кооперативу та головного бухгалтера, якщо він є, завірнені нотаріально;
- нотаріально завірнену копію свідоцтва про державну реєстрацію;
- копію довідки органу держстатистики, завірнену нотаріально або органом, що її видав;
- копію статуту (нотаріально посвідчену);
- засвідчену податковим органом копію довідки (форма 4 ОПП) про взяття на облік;
- довідку про реєстрацію в Пенсійному фонді;
- ксерокопії паспорта та ідентифікаційного номера засновників;
- копію протоколу установчих зборів.

Крок десятий – початок практичної діяльності кооперативу та вирішення основних проблемних питань. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, незалежно від його типу, сфери та напрямів господарської

діяльності, зможе бути успішним та самодостатнім при вирішенні трьох основних проблемних питань.

Організаційні питання. Через вкрай низьку соціальну активність сільського населення особливо важливою складовою успішної діяльності кооперативу є його соціальний капітал, тобто дійова ініціативна команда (ядро) з членів кооперативу, яка зможе генерувати та впроваджувати в життя навіть найнереальніші з першого погляду проекти.

Кадрові питання. Підбір менеджером майбутнього кооперативу досвідченого, енергійного оптиміста, який би взяв на себе весь тягар формування бізнес-програми кооперативу, її виконання при обмежених ресурсах та величезному бажанні (сподіванні) членів кооперативу отримати значний спектр послуг.

Матеріальні питання. Найбільшою проблемою розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів вважають відсутність достатніх фінансових та матеріально-технічних ресурсів. Але це далеко не так. Без вирішення організаційних та кадрових питань ніякі кошти не принесуть бажаного результату, гірше того – вони будуть загублені через невдале адміністрування. І навпаки, успішне вирішення перелічених головних питань обов'язково сприятиме подоланню всіх перешкод на шляху формування та розвитку кооперативу, в тому числі і вирішенні фінансових проблем та проблем формування матеріально-технічної бази.

На власному досвіді, досвіді своїх колег та партнерів ми переконалися, що в сучасних, вкрай несприятливих соціально-економічних умовах на селі, існують реальні джерела формування матеріально-технічної бази сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Ці джерела та механізми їх залучення, як правило, залежать від типу сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, цільової групи сільськогосподарських товаровиробників, які виявили бажання об'єднатися, напрямів та видів майбутньої діяльності.

Майно кооперативу та джерела його формування

Основними джерелами формування майна кооперативу є:

- вступні внески членів кооперативу;
- паї та додаткові паї членів кооперативу;
- паї та додаткові паї асоційованих членів кооперативу;
- цільові внески членів кооперативу;
- фінансові позички, кредити;
- товарні кредити;
- майно, добровільно передане кооперативу його членами;
- кошти, що надходять від провадження господарської діяльності;
- кошти, що надходять від створених кооперативом підприємств, установ, організацій;
- грошові та майнові пожертвування, благодійні внески, гранти, безоплатна технічна допомога юридичних і фізичних осіб, у тому числі іноземних;
- фінансова допомога;
- лізинг;
- оренда основних засобів;
- ресурси сільськогосподарських підприємств;

- ресурси споживчої кооперації;
- інші надходження, не заборонені законом.

Основним та найреальнішим джерелом формування майна кооперативу є пайові внески. Вони можуть сплачуватися майном, майновими правами та/або грошми.

У період завершення врегулювання майнових відносин на селі ще є реальна можливість залучити частину того майна, котре ще залишилось, для формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Як показала практика, процес створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та формування його матеріально-технічної бази на основі майнових паїв є досить складним. Без кваліфікованої консультаційної допомоги, розробленого практичного механізму, належного юридичного і економічного супроводу сільським громадам самотійно цю проблему не вирішити.

Для надання практичної допомоги сільським жителям з цих питань у Київській області за сприяння Київської обласної аграрної дорадчої служби розроблено модель сільськогосподарського багатофункціонального обслуговуючого кооперативу, основною метою якого було об'єднання сільських жителів для спільного вирішення проблем, пов'язаних із веденням особистих селянських господарств.

Як результат, станом на 1 січня 2005 року в області створені та розпочали практичну діяльність більше 15 таких кооперативів. Для формування матеріально-технічної бази цих кооперативів було залучено майно спільної власності громадян на суму понад 2,2 млн. грн. Такий підхід, окрім вирішення проблеми надання комплексу агро-бізнес та соціально-побутових послуг селянам, сприяв збереженню розпайованих цілісних майнових внутрішньогосподарських комплексів (столярних цехів, млинів, пилорам, цехів первинної переробки сільськогосподарської продукції тощо).

Під час формування матеріально-технічної бази кооперативів у Згурівському районі, зокрема, СОК «Жуковський», «Новооржицький» і «Добробут», у Ставищенському районі СОК «Лідер», та у Макарівському районі СОК «Джерельце», СОК «Слобода» та інших були застосовані та відпрацьовані різні механізми залучення майна спільної власності громадян, а саме:

- передача майна в довготермінову оренду (орендна плата видається безпосередньо кожному співвласнику, вона не повинна бути нижчою від 1% від вартості майна);
- продаж майна кооперативу на виплату (рекомендований термін розстрочення платежу – 2-8 років);
- передача майна в довготермінову оренду з правом викупу;
- передача майна в користування;
- передача майна до пайового фонду кооперативу;
- передача майна до неподільного фонду кооперативу.

Першою умовою юридично обґрунтованої та законної передачі майна сільськогосподарському обслуговуючому кооперативу за будь-якою із зазначених схем є завершення процесу оформлення права власності на майно, що перебуває у спільній частковій власності. Співвласникам майнових паїв після одержання майнових сертифікатів потрібно укласти договір про спільне

володіння, користування та розпорядження майном. Для цього слід визначити та узгодити:

- перелік співвласників майна із зазначенням для кожного з них розміру частки майна, що перебуває у спільній частковій власності;
- порядок розподілу доходів від використання майна, що перебуває у спільній частковій власності;
- порядок обрання уповноваженого з числа співвласників, який буде представляти інтереси інших під час дії договору, його повноваження, порядок контролю за його діяльністю і відповідальність;
- умови виділення в натурі частки з майна, яке перебуває у спільній частковій власності;
- умови переходу права власності на частку в майні співвласників. Також слід обумовити в договорі певні обмеження щодо можливості розпорядження своєю часткою за певних умов або на певний період часу (якщо спільне майно буде перебувати в оренді тощо).

Слід пам'ятати, що Договір про спільне володіння, користування та розпорядження майном буде дійсним лише тоді, коли він підписаний особисто кожним із співвласників, а їхні підписи завірені сільським головою. Крім того, потрібно, щоб кожен співвласник підписав довіреність на ім'я уповноваженого, яка теж завіряється сільським головою.

Наступним етапом має бути створення Співки (об'єднання) громадян – співвласників майна на загальних зборах співвласників майна (рекомендована кількість співвласників для створення Співки – від 50 осіб, Співка співвласників не є юридичною особою, вона створюється шляхом легалізації у виконавчому комітеті сільради).

Співка має прийняти від підприємства- правонаступника майно, що належить співвласникам, на підставі акту приймання-передачі майна, який підписує уповноважений Співки та власник (уповноважена особа) сільськогосподарського підприємства.

Після прийняття майна уповноважений (Голова комітету Співки) проводить державну перереєстрацію транспортних засобів та об'єктів нерухомості, що належить співвласникам (перереєстрація транспортних засобів здійснюється на одного із співвласників за їхнім рішенням чи на орендаря без права відчуження).

Для того, щоб зареєструвати отримане нерухоме майно, уповноважена особа має подати заяву до БТІ про виготовлення технічного паспорта на кожен об'єкт нерухомості або видачу його копії. Після одержання технічного паспорта співвласники звертаються до органів місцевого самоврядування із заявою про видачу свідоцтв про право власності на кожен об'єкт нерухомості. (До заяви додаються: технічний паспорт; копія договору про спільне володіння, користування і розпорядження майном; копія акту приймання-передачі майна від підприємства- правонаступника; рішення зборів співвласників про оформлення права власності на майно). Отримавши свідоцтва, співвласники реєструють право власності на нерухоме майно в БТІ.

Найпростіше передавати майно кооперативу в довготермінову оренду або передача майна в користування.

Одним із кращих варіантів є передача майна (майнових прав) до неподільного або пайового фонду сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

Головна умова залучення до цих фондів майна, що перебуває у спільній частковій власності, це має бути передбачено в засновницьких документах кооперативу. Наприклад, у статуті слід передбачити, що:

- член Кооперативу зобов'язаний зробити пайовий внесок (надалі – «пай») шляхом передачі Кооперативу майна та/або грошей, майнових прав тощо;
- майно та майнові права Кооперативу (надалі – «майно Кооперативу») складаються з основних і оборотних фондів та майнових прав, що передаються Кооперативу засновниками та членами Кооперативу в якості вступного внеску;
- члени Кооперативу та асоційовані члени мають право вносити свій пай та додатковий пай майном, майновими правами та/або грошима;
- майнові права вносяться членом Кооперативу до майна Кооперативу шляхом передачі Голові Кооперативу оригіналу правовстановлювального документу, що свідчить про належність членові кооперативу відповідних майнових прав, що їх вносять до майна Кооперативу.

Для передачі у власність кооперативу частини майна, що перебуває у спільній частковій власності, слід:

- провести збори Спілки (об'єднання) громадян-співвласників майна та прийняти рішення про виділення частини майна для передачі його до неподільного фонду кооперативу;
- скласти та затвердити перелік та вартість майна, що передається до неподільного фонду кооперативу;
- провести документальне оформлення та фактичну передачу майна до неподільного фонду кооперативу;
- уточнити вартість пайового фонду або майна, що залишається у спільній частковій власності;
- зробити перерахунок вартості часток у спільному майні власників, що залишилися; внести відповідні зміни до Договору про спільне володіння, користування й розпорядження майном, що перебуває у спільній частковій власності.

Майно, що вноситься членами або асоційованими членами Кооперативу в рахунок їхнього паю чи додаткового паю, вноситься ними на підставі акта приймання-передачі майна (надалі – Акт) після державної реєстрації Кооперативу. Акт повинен містити опис майна, що вноситься, його грошову оцінку, дату внесення майна до Кооперативу, підпис члена Кооперативу, що вносить таке майно, підпис голови Кооперативу та печатку Кооперативу. Акт укладається в двох оригінальних примірниках, з яких один запишається у члена Кооперативу, що вносить вклад майном, а другий зберігається у Кооперативі. Внески, що вносяться в рахунок паїв у грошовій чи не грошовій формі, реєструються у бухгалтерських книгах Кооперативу у день їх отримання Кооперативом. Внески до Кооперативу у вигляді нематеріальних цінностей вважатимуться внесеними на дату, що встановлюється загальними зборами членів Кооперативу.

Дохід кооперативу та особливості його розподілу

Дохід кооперативу формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці найманих працівників.

Дохід сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу витрачається на:

- сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) до відповідних бюджетів;
- погашення кредитів;
- покриття збитків;
- проведення відрахувань до фондів кооперативу;
- кооперативні виплати;
- виплати на паї.

Кооперативні виплати – це частина доходу кооперативу, що розподіляється за результатами фінансового року між членами кооперативу пропорційно їх участі в господарській діяльності кооперативу та/або відповідно до обсягів робіт, послуг, коштів, одержаних кооперативом у вигляді надбавок до цін під час реалізації продукції та внаслідок зниження цін у разі придбання товарів у постачальницьких кооперативах та з урахуванням трудової та іншої участі членів кооперативу у його діяльності. Порядок визначення та розподілу кооперативних виплат встановлюється рішенням загальних зборів кооперативу.

Виплати на паї – це виплати частини доходу кооперативу на паї члена та асоційованого члена кооперативу. Розмір виплат на паї встановлюється рішенням загальних зборів членів кооперативу після відрахувань обов'язкових коштів на формування і поповнення його фондів. Виплати можуть здійснюватися у грошовій формі, товарами, цінними паперами, а також у формі збільшення паю та в інших формах, передбачених статутом кооперативу. Загальна сума виплат на паї не може перевищувати 20 відсотків доходу, визначеного до розподілу. Статутом кооперативу може бути передбачено різний відсоток часток доходу на паї для членів і асоційованих членів кооперативу. Як правило, виплати на паї асоційованих членів кооперативу встановлюються у більшому розмірі.

Фонди кооперативу

Для забезпечення статутної діяльності кооперативу у порядку, передбаченому його статутом, формує пайовий, резервний, неподільний, спеціальний та інші фонди. Основними фондами сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є:

- Пайовий фонд, який формується за рахунок паїв (у тому числі додаткових) членів та асоційованих членів кооперативу. Розміри пайових внесків до кооперативу встановлюються в рівних частинах і/або пропорційно очікуваній участі члена кооперативу в його господарській діяльності.
- Неподільний фонд створюється в обов'язковому порядку і формується за рахунок вступних внесків та відрахувань від доходу кооперативу. Пайові внески членів кооперативу до цього фонду не включаються. Неподільний фонд не може бути розподілений між членами кооперативу, крім випадків, передбачених законом. Порядок формування, розміри відрахувань до неподільного фонду частини доходу визначається статутом кооперативу або Правилами внутрішньої господарської діяльності кооперативу.
- Резервний фонд створюється за рахунок відрахувань від доходу кооперативу, перерозподілу неподільного фонду, пожертвувань, безповоротної фінансової допомоги та за рахунок інших незаборонених законом надходжень для покриття можливих втрат (збитків) кооперативу.
- Спеціальний фонд створюється за рахунок цільових внесків членів кооперативу та інших передбачених законом надходжень для забезпечення

його статутної діяльності і використовується за рішенням органів управління кооперативу. Спеціальний фонд, як правило, створюється для реалізації окремих програм (проектів) кооперативу і на інші цілі не використовується.

Пай кожного члена кооперативу формується за рахунок разового внеску або часток протягом певного періоду. Пай може вноситись майновими внесками, які оцінюються і обліковуються у грошовій формі.

Розмір паю члена кооперативу залежить від фактичного його внеску до пайового фонду. Паї, в тому числі резервного і спеціального фондів, є персоніфікованими і у сумі визначають загальну частку кожного члена кооперативу у майні кооперативу.

У разі виходу або виключення з кооперативу фізична чи юридична особа має право на одержання своєї загальної частки натурою, грошми або (за бажанням) цінними паперами відповідно до їх вартості на момент виходу. Строк та інші умови одержання членом кооперативу своєї загальної частки встановлюються статутом кооперативу, при цьому, за діючим законодавством, строк одержання зазначеної частки не може перевищувати двох років, а відлік його розпочинається з 1 січня року, що настає з моменту виходу або виключення з кооперативу. Право власності членів кооперативу – фізичних осіб на свою загальну частку є спадковим, тобто успадковується.

Слід звертати увагу на норму *Закону України «Про кооперацію»*, що члени кооперативу відповідають за зобов'язаннями кооперативу в межах внесеного ними паю, якщо інше не передбачено статутом кооперативу.

У разі ліквідації кооперативу майно, що залишилося після задоволення всіх вимог кредиторів кооперативу, здійснення виплат членам кооперативу паїв та виплат на паї, кооперативних виплат, оплати праці, розрахунків з кооперативним об'єднанням, членом якого він є, розподіляється між членами кооперативу у порядку, визначеному статутом. Майно неподільного фонду не підлягає поділу між його членами і передається за рішенням ліквідаційної комісії іншій (іншим) кооперативній організації (кооперативним організаціям). При цьому в рішенні повинні бути визначені напрями використання зазначеного майна.

ДОДАТОК 1. Закон України «Про кооперацію»

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004, N 5, ст.35)

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні основи функціонування кооперації в Україні.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Кооперація

Кооперація – система кооперативних організацій, створених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів.

Стаття 2. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

кооперативна організація – кооператив або кооперативне об'єднання;

кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування;

виробничий кооператив – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб для спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку;

обслуговуючий кооператив – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу;

споживчий кооператив (споживче товариство) – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для організації торговельного обслуговування, заготівель сільськогосподарської продукції, сировини, виробництва продукції та надання інших послуг з метою задоволення споживчих потреб його членів;

пай – майновий поворотний внесок члена (асоційованого члена) кооперативу у створення та розвиток кооперативу, який здійснюється шляхом передачі кооперативу майна, в тому числі грошей, майнових прав, а також земельної ділянки;

додатковий пай – добровільний грошовий чи інший майновий поворотний внесок члена (асоційованого члена) кооперативу понад пай у пайовому фонді кооперативу;

вступний внесок – грошовий чи інший майновий неповоротний внесок, який зобов'язана сплатити особа у разі вступу до кооперативної організації;

членський внесок – грошовий неповоротний внесок, який періодично сплачується членом кооперативного об'єднання для забезпечення поточної діяльності кооперативного об'єднання;

цільові внески – грошові, інші майнові та немайнові цінності членів кооперативної організації, що вносяться понад пай для забезпечення статутної діяльності цієї організації;

пайовий фонд – фонд, що формується із пайових внесків членів кооперативу при створенні кооперативу і є одним із джерел формування майна кооперативу;

резервний фонд – фонд, що формується за рахунок відрахувань від доходу кооперативу та інших не заборонених законодавством надходжень, використовується для покриття шкоди від надзвичайних ситуацій;

неподільний фонд – обов'язковий фонд, що формується за рахунок вступних внесків та відрахувань від доходу кооперативу і не підлягає розподілу між пайовиками.

Стаття 3. Мета та основні завдання кооперації

Метою кооперації є задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативних організацій на основі поєднання їх особистих та колективних інтересів, поділу між ними ризиків, витрат і доходів, розвитку їх самоорганізації, самоуправління та самоконтролю.

Основними завданнями кооперації є:

- підвищення життєвого рівня членів кооперативів, захист їх майнових інтересів і соціальних прав;
- створення системи економічної і соціальної самопомоги населення та суб'єктів господарювання;
- залучення у виробництво товарів, робіт, послуг, додаткових трудових ресурсів, підвищення трудової і соціальної активності населення;
- створення і розвиток інфраструктури, необхідної для провадження господарської та іншої діяльності кооперативів з метою зростання матеріального добробуту їх членів та задоволення потреб у товарах і послугах;
- сприяння сталому розвитку та становленню засад демократичного розвитку суспільства.

Стаття 4. Основні принципи кооперації

Кооперація базується на таких основних принципах:

- добровільності вступу та безперешкодного виходу з кооперативної організації;
- соціальної справедливості, взаємодопомоги та співробітництва;
- рівного права голосу під час прийняття рішень (один член кооперативу – один голос);
- вільного вибору напрямів і видів діяльності;
- демократичного контролю за діяльністю кооперативних організацій та їх посадових осіб з боку членів кооперативних організацій;
- безпосередньої участі членів кооперативної організації у її діяльності.

Стаття 5. Законодавство про кооперацію

Законодавство про кооперацію базується на нормах Конституції України (254к/96-ВР) і Цивільного кодексу України (1540-06), цього Закону, інших нормативно-правових актів з питань кооперації.

Розділ II. КООПЕРАТИВ

Стаття 6. Кооператив

Кооператив є первинною ланкою системи кооперації і створюється внаслідок об'єднання фізичних та/або юридичних осіб на основі членства для спільної господарської та іншої діяльності з метою поліпшення свого економічного стану.

Відповідно до завдань та характеру діяльності кооперативи поділяються на такі типи: виробничі, обслуговуючі та споживчі. *За напрямками діяльності кооперативи можуть бути житлово-будівельними, садово-городніми, гаражними, торговельно-закупівельними, транспортними, освітніми, туристичними, медичними тощо.*

Кооператив є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням.

Стаття 7. Порядок створення кооперативу

Кооператив створюється його засновниками на добровільних засадах.

Засновниками кооперативу можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, а також юридичні особи України та іноземних держав, які беруть участь у діяльності кооперативів через своїх представників.

Рішення про створення кооперативу приймається його установчими зборами.

Рішення установчих зборів оформляється протоколом, який підписують головуючий та секретар зборів. У протоколі зазначаються особи, які брали участь в установчих зборах: для фізичної особи – прізвище, ім'я та по батькові, паспортні дані (для осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, – дані документа, який його замінює); для юридичної особи – прізвище, ім'я та по батькові уповноваженого представника юридичної особи, дані про державну реєстрацію, що підтверджуються свідоцтвом про державну реєстрацію або його нотаріально завіреною копією, документ, що підтверджує його повноваження. Дані про фізичну особу засвідчуються її особистим підписом, а про юридичну особу – підписом її уповноваженого представника.

Чисельність членів кооперативу не може бути меншою ніж три особи.

При створенні кооперативу складається список членів та асоційованих членів кооперативу, який затверджується загальними зборами.

Стаття 8. Статут кооперативу

Статут кооперативу є правовим документом, що регулює його діяльність.

Статут кооперативу повинен містити такі відомості:

- найменування кооперативу, його тип та місцезнаходження;
- мета створення кооперативу і вичерпний перелік видів його діяльності;
- склад його засновників;
- умови і порядок вступу до кооперативу та виходу чи виключення з нього;
- права і обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу;

- порядок внесення змін до статуту кооперативу;
- порядок встановлення розмірів і сплати внесків та паїв членами кооперативу та відповідальність за порушення зобов'язань щодо їх сплати;
- форми участі членів кооперативу в його діяльності;
- порядок формування, склад і компетенція органів управління та органів контролю кооперативу, а також порядок прийняття ними рішень, у тому числі з питань, рішення з яких приймається одноголосно чи кваліфікованою більшістю голосів членів кооперативу, які беруть участь у загальних зборах;
- порядок формування, використання та розпорядження майном кооперативу;
- порядок розподілу його доходу та покриття збитків;
- порядок обліку і звітності у кооперативі;
- порядок реорганізації і ліквідації кооперативу та вирішення пов'язаних з цим майнових питань;
- порядок скликання загальних зборів;
- умови і порядок повернення паю.

Статут може містити інші пов'язані з особливостями діяльності кооперативу положення, що не суперечать законодавству.

Стаття 9. Державна реєстрація кооперативу

Державна реєстрація кооперативу проводиться в порядку, передбаченому законом.

Стаття 10. Член кооперативу

Членами кооперативу можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, юридичні особи України та іноземних держав, що діють через своїх представників, які внесли вступний внесок та пай у розмірах, визначених статутом кооперативу, додержуються вимог статуту і користуються правом ухвального голосу.

Членом кооперативу може бути фізична особа, яка досягла 16-річного віку і виявила бажання брати участь у його діяльності.

Кооператив зобов'язаний вести облік своїх членів та видати кожному з них посвідчення про членство.

Стаття 11. Вступ до кооперативу

Вступ до кооперативу здійснюється на підставі письмової заяви. Особа, яка подала заяву про вступ до кооперативу, вносить вступний внесок і пай у порядку та розмірах, визначених його статутом.

Рішення правління чи голови кооперативу про прийняття до кооперативу підлягає затвердженню загальними зборами його членів. Порядок прийняття такого рішення та його затвердження визначається статутом кооперативу.

Стаття 12. Основні права та обов'язки члена кооперативу

Основними правами члена кооперативу є:

- участь в господарській діяльності кооперативу, а також в управлінні кооперативом, право голосу на його загальних зборах, право обирати і бути обраним в органи управління;
- користування послугами кооперативу;
- одержання кооперативних виплат та виплат на паї;

- одержання паю у разі виходу з кооперативу в порядку і в строки, визначені його статутом;
- право вносити пропозиції щодо поліпшення роботи кооперативу, усунення недоліків у роботі його органів управління та посадових осіб;
- право звертатися до органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу, посадових осіб кооперативу із запитамі, пов'язаними з членством у кооперативі, діяльністю кооперативу та його посадових осіб, одержувати письмові відповіді на свої запити.

Основними обов'язками члена кооперативу є:

- додержання статуту кооперативу;
- виконання рішень органів управління кооперативу та органів контролю за діяльністю кооперативу;
- виконання своїх зобов'язань перед кооперативом;
- сплата визначених статутом кооперативу внесків.

Законами, що регулюють діяльність окремих типів кооперативів або кооперативів за напрямками їх діяльності, та статутом кооперативу можуть бути передбачені додаткові права та обов'язки його членів.

Стаття 13. Припинення членства в кооперативі

Членство в кооперативі припиняється у разі:

- добровільного виходу з нього;
- припинення трудової участі в діяльності виробничого кооперативу;
- несплати внесків у порядку, визначеному статутом кооперативу;
- смерті члена кооперативу – фізичної особи;
- ліквідації члена кооперативу – юридичної особи;
- припинення діяльності кооперативу.

Виключення з членів кооперативу може бути оскаржене до суду.

Стаття 14. Асоційоване членство в кооперативі

У кооперативі допускається асоційоване членство для осіб, які визнають його статут та внесли пай.

Асоційований член кооперативу – фізична чи юридична особа, яка внесла пайовий внесок і користується правом дорадчого голосу в кооперативі. При ліквідації кооперативу асоційований член кооперативу має переважне порівняно з членами кооперативу право на одержання паю.

Порядок вступу до кооперативу та участь асоційованого члена в його господарській та іншій діяльності, права та обов'язки такого члена, розміри паїв та виплат на паї визначаються статутом кооперативу.

Стаття 15. Вищий орган управління кооперативу

Вищим органом управління кооперативу є загальні збори членів кооперативу.

До компетенції загальних зборів членів кооперативу належить:

- затвердження статуту кооперативу та внесення до нього змін, прийняття інших рішень, що стосуються діяльності кооперативу;
- утворення органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу, інших органів кооперативу;

- заслуховування звітів його органів управління і органів контролю;
- затвердження порядку розподілу доходу кооперативу;
- визначення розмірів вступного і членського внесків та паїв;
- визначення розмірів, порядку формування та використання фондів кооперативу;
- визначення розмірів оплати праці голови правління, голови ревізійної комісії (ревізора), а також кошторису на утримання апарату органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу;
- затвердження річного звіту і балансу кооперативу;
- затвердження рішення правління або голови правління про прийняття нових членів та припинення членства;
- прийняття рішень щодо володіння, користування та розпорядження майном;
- утворення спеціальних комісій із залученням як консультантів найманих працівників;
- прийняття рішень про вступ кооперативу до кооперативних об'єднань;
- прийняття рішень про реорганізацію або ліквідацію кооперативу.

Рішенням загальних зборів членів кооперативу до компетенції загальних зборів можуть бути віднесені інші питання діяльності кооперативу.

Чергові загальні збори членів кооперативу скликаються правлінням або головою кооперативу у разі потреби, але не рідше одного разу на рік.

Про дату, місце, час проведення та порядок денний загальних зборів члени кооперативу повинні бути повідомлені не пізніше ніж за 10 днів до визначеного строку їх проведення.

Позачергові загальні збори членів кооперативу скликаються на вимогу:

- не менше третини його членів;
- спостережної ради;
- ревізійної комісії (ревізора);
- органу управління кооперативного об'єднання, членом якого він є.

Позачергові загальні збори членів кооперативу повинні бути скликані протягом 20 днів з дня надходження такої вимоги. У разі незабезпечення правлінням (головою) кооперативу скликання позачергових загальних зборів вони можуть бути скликані особами, які вимагали їх скликання, протягом наступних 20 днів.

У разі коли з організаційних причин (через територіальне розміщення чи значну чисельність членів кооперативу) проведення загальних зборів членів кооперативу неможливе, статутом кооперативу може бути передбачено скликання зборів уповноважених кооперативу. Кількість членів кооперативу, які мають право делегувати уповноважених, та порядок делегування уповноважених для участі у зборах уповноважених визначаються статутом кооперативу.

Загальні збори членів кооперативу правомочні вирішувати питання, якщо на них присутні більше половини його членів, а збори уповноважених – за наявності не менше двох третин уповноважених.

Кожний член кооперативу чи уповноважений кооперативу має один голос, і це право не може бути передано іншій особі.

Рішення загальних зборів членів (зборів уповноважених) кооперативу про прийняття, внесення змін до статуту, вступ до кооперативного об'єднання або

вихід з нього та про реорганізацію або ліквідацію кооперативу вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менш як 75 відсотків членів кооперативу, присутніх на загальних зборах кооперативу. З інших питань рішення приймаються простою більшістю голосів членів (уповноважених) кооперативу, присутніх на його загальних зборах.

Рішення загальних зборів членів (зборів уповноважених) кооперативу приймаються відповідно до його статуту відкритим або таємним голосуванням.

Стаття 16. Виконавчий орган кооперативу

Виконавчим органом кооперативу є правління, яке очолює голова, повноваження якого визначаються статутом кооперативу. Виконавчий орган підзвітний вищому органу управління кооперативу і несе перед ним відповідальність за ефективність роботи кооперативу.

У кооперативі, до складу якого входить менше ніж 10 членів, обирається лише голова кооперативу.

Виконавчий орган кооперативу:

- здійснює управління кооперативом у період між загальними зборами членів кооперативу, забезпечує виконання їх рішень;
- представляє кооператив у відносинах з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, юридичними та фізичними особами;
- укладає угоди між кооперативом та іншими особами;
- діє від імені кооперативу в межах, передбачених статутом кооперативу.

Виконавчий орган може бути наділений іншими повноваженнями, визначеними вищим органом управління кооперативу або статутом кооперативу.

Члени правління та голова кооперативу обираються загальними зборами членів кооперативу на строк, визначений статутом, але не більше ніж на п'ять років.

Порядок обрання або відкликання членів правління та голови кооперативу, а також порядок проведення засідань правління кооперативу та прийняття ним рішень визначаються статутом кооперативу.

Правління кооперативу може наймати виконавчого директора для оперативного управління діяльністю кооперативу. Виконавчий директор не може бути членом кооперативу.

Виконавчий директор виконує свої функції на умовах контракту, який укладає з ним правління кооперативу, формує виконавчу дирекцію та виконує функції, делеговані йому правлінням кооперативу.

Виконавчий директор несе персональну відповідальність за виконання покладених на нього обов'язків, визначених контрактом та статутом кооперативу.

Стаття 17. Спостережна рада кооперативу

Спостережна рада кооперативу здійснює контроль за додержанням статуту кооперативу та за діяльністю виконавчого органу управління кооперативу.

У кооперативі, в якому кількість членів перевищує 50 осіб, може утворюватися спостережна рада кооперативу.

Спостережна рада кооперативу обирається із числа членів кооперативу на загальних зборах кооперативу у кількості 3-5 чоловік, які працюють у раді на громадських засадах.

Спостережна рада кооперативу підзвітна загальним зборам членів кооперативу.

До складу спостережної ради кооперативу не можуть входити члени правління чи члени ревізійної комісії (ревізор) кооперативу.

Повноваження членів спостережної ради кооперативу можуть бути достроково припинені за рішенням загальних зборів членів кооперативу.

Стаття 18. Ревізійна комісія (ревізор) кооперативу

Для контролю за фінансово-господарською діяльністю кооперативу обирається ревізійна комісія. У кооперативі, до складу якого входить менше ніж 10 членів, функції ревізійної комісії виконує ревізор.

Ревізійна комісія (ревізор) підзвітна загальним зборам членів кооперативу і обирається загальними зборами з числа членів кооперативу у порядку, встановленому його статутом. Членами ревізійної комісії (ревізором) не можуть бути члени правління кооперативу чи його спостережної ради.

Перевірки результатів фінансово-господарської діяльності кооперативу проводяться ревізійною комісією за власною ініціативою, а також за рішенням загальних зборів чи на вимогу не менш як 10 відсотків членів кооперативу.

На вимогу ревізійної комісії (ревізора) надаються будь-які матеріали, бухгалтерські та інші документи, а також пояснення посадових осіб кооперативу.

Ревізійна комісія (ревізор) складає висновок за річними звітами про результати діяльності кооперативу.

Стаття 19. Майно кооперативу та джерела його формування

Для досягнення мети своєї діяльності кооператив набуває та використовує майно, фінансові та інші ресурси.

Джерелами формування майна кооперативу є:

- вступні, членські та цільові внески його членів, паї та додаткові паї;
- майно, добровільно передане кооперативу його членами;
- кошти, що надходять від провадження господарської діяльності;
- кошти, що надходять від створених кооперативом підприємств, установ, організацій;
- грошові та майнові пожертвування, благодійні внески, гранти, безоплатна технічна допомога юридичних і фізичних осіб, у тому числі іноземних;
- інші надходження, не заборонені законодавством.

Кооператив є власником будівель, споруд, грошових та майнових внесків його членів, виготовленої продукції, доходів, одержаних від її реалізації та провадження іншої передбаченої статутом діяльності, а також іншого майна, придбаного на підставах, не заборонених законом.

Володіння, користування та розпорядження майном кооперативу здійснюють органи управління кооперативу відповідно до їх компетенції, визначеної статутом кооперативу.

Стаття 20. Фонди кооперативу

Для забезпечення статутної діяльності кооператив у порядку, передбаченому його статутом, формує пайовий, резервний, неподільний та спеціальний фонди.

Пайовий фонд – майно кооперативу, що формується за рахунок паїв (у тому числі додаткових) членів та асоційованих членів кооперативу.

Неподільний фонд створюється в обов'язковому порядку і формується за рахунок вступних внесків та відрахувань від доходу кооперативу. Цей фонд не може бути розподілений між членами кооперативу, крім випадків, передбачених законом. Порядок відрахувань до неподільного фонду частини доходу визначається статутом кооперативу.

Резервний фонд створюється за рахунок відрахувань від доходу кооперативу, перерозподілу неподільного фонду, пожертвувань, безповоротної фінансової допомоги та за рахунок інших не заборонених законом надходжень для покриття можливих втрат (збитків).

Спеціальний фонд створюється за рахунок цільових внесків членів кооперативу та інших передбачених законом надходжень для забезпечення його статутної діяльності і використовується за рішенням органів управління кооперативу.

Стаття 21. Паї членів кооперативу

Пай кожного члена кооперативу формується за рахунок разового внеску або часток протягом певного періоду. Майнові внески оцінюються у грошовій формі.

Розмір паю члена кооперативу залежить від фактичного його внеску до пайового фонду. Паї, в тому числі резервного і спеціального фондів, є персоніфікованими і у сумі визначають загальну частку кожного члена кооперативу у майні кооперативу.

У разі виходу або виключення з кооперативу фізична чи юридична особа має право на одержання своєї загальної частки натурою, грошми або (за бажанням) цінними паперами відповідно до їх вартості на момент виходу, а земельної ділянки – у натурі. Строк та інші умови одержання членом кооперативу своєї загальної частки встановлюються статутом кооперативу, при цьому строк одержання зазначеної частки не може перевищувати двох років, а відлік його розпочинається з 1 січня року, що настає з моменту виходу або виключення з кооперативу.

Право власності членів кооперативу – фізичних осіб на свою загальну частку успадковується.

Стаття 22. Земля кооперативу

Земля кооперативу складається із земельних ділянок, наданих йому в оренду або придбаних ним у власність.

Кооперативи придбавають земельні ділянки відповідно до Земельного кодексу України (2768-14).

Стаття 23. Економічні засади діяльності кооперативів

Кооператив відповідно до свого статуту самостійно визначає основні напрями діяльності, здійснює її планування.

Кооперативи самостійно розробляють програми і плани економічного та соціального розвитку, розглядають і затверджують їх на загальних зборах членів кооперативу.

Кооперативи мають право провадити будь-яку господарську діяльність, передбачену статутом і не заборонену законом.

Кооператив має право відкривати свої філії, відділення, представництва без створення юридичної особи.

Виробничі кооперативи провадять господарську діяльність з метою одержання прибутку. Інші кооперативи надають послуги своїм членам, не маючи на меті одержання прибутку.

Оподаткування, облік і звітність у кооперативі здійснюються у порядку, передбаченому законодавством.

Стаття 24. Ціни і тарифи на продукцію та послуги кооперативів

Кооперативи реалізують товари та надають послуги за цінами і тарифами, встановленими самостійно, а у випадках, передбачених законом, – за державними цінами і тарифами.

Кооперативи мають право реалізовувати товари та надавати послуги за цінами і тарифами, що встановлюються на договірних засадах, окремо для членів кооперативу та інших осіб.

Стаття 25. Дохід кооперативу та його розподіл

Дохід кооперативу формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці найманих працівників.

Дохід розподіляється на:

- сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) до відповідних бюджетів;
- погашення кредитів;
- покриття збитків;
- проведення відрахувань до фондів кооперативу;
- кооперативні виплати;
- виплати на паї.

Стаття 26. Кооперативні виплати та виплати на паї

Кооперативні виплати – частина доходу, що розподіляється за результатами фінансового року між членами кооперативу пропорційно їх участі в господарській діяльності кооперативу у порядку, визначеному рішенням вищого органу управління кооперативу.

Виплати на паї – виплати частини доходу кооперативу на паї члена та асоційованого члена кооперативу.

Розмір виплат на паї встановлюється рішенням загальних зборів членів кооперативу після відрахувань обов'язкових коштів на формування і поповнення його фондів. Виплати можуть здійснюватися у грошовій формі, товарами, цінними паперами, а також у формі збільшення паю та в інших формах, передбачених статутом кооперативу. Загальна сума виплат на паї не може перевищувати 20 відсотків доходу, визначеного до розподілу.

Кооперативні виплати та виплати на паї до оплати праці не належать.

Стаття 27. Майнова відповідальність кооперативу та його членів

Кооператив відповідає за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном. Порядок покриття завданих кооперативом збитків визначається його статутом.

Члени кооперативу відповідають за зобов'язаннями кооперативу в межах внесеного ними паю, якщо інше не передбачено статутом кооперативу або законом.

Кооператив не несе відповідальності за зобов'язаннями своїх членів.

Стаття 28. Реорганізація кооперативу

Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) кооперативу відбувається за рішенням загальних зборів членів кооперативу у порядку, визначеному законодавством та статутом кооперативу.

У разі реорганізації права та обов'язки кооперативу переходять до його правонаступників.

Стаття 29. Ліквідація кооперативу

Кооператив ліквідується:

- за рішенням загальних зборів членів кооперативу або зборів уповноважених;
- за рішенням суду.

Ліквідація кооперативу здійснюється комісією, призначеною органом, який прийняв рішення про його ліквідацію. Цим же органом визначається порядок діяльності ліквідаційної комісії.

З дня призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з управління кооперативом.

Ліквідаційна комісія зобов'язана провести роботу, пов'язану із стягненням дебіторської заборгованості кооперативу і виявленням претензій кредиторів (з повідомленням останніх про ліквідацію кооперативу), встановити порядок і строки проведення ліквідації, а також строк для заявлення претензій кредиторами, який не може бути меншим ніж два місяці з дня публікації інформації про ліквідацію кооперативу.

Ліквідаційна комісія проводить ліквідацію кооперативу у порядку, встановленому законом.

Майно кооперативу, що залишилося після задоволення вимог кредиторів кооперативу, здійснення виплат членам кооперативу паїв та виплат на паї, кооперативних виплат, оплати праці, розрахунків з кооперативним об'єднанням, членом якого він є, розподіляється між членами кооперативу у порядку, визначеному статутом.

Майно неподільного фонду не підлягає поділу між його членами і передається за рішенням ліквідаційної комісії іншій (іншим) кооперативній організації (кооперативним організаціям). При цьому у рішенні повинні бути визначені напрями використання зазначеного майна.

Розділ III. КООПЕРАТИВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Стаття 30. Кооперативне об'єднання

Кооперативне об'єднання – спілка, ліга, асоціація, альянс та інші форми добровільного об'єднання кооперативів за видами діяльності чи територіальною

ознакою з метою створення сприятливих умов для діяльності кооперативів, що входять до його складу, та їх членів.

Членом кооперативного об'єднання також може бути інше кооперативне об'єднання.

Кооперативні об'єднання створюються та діють з місцевим (сільським, селищним, міським, районним, обласним, республіканським в Автономній Республіці Крим) або загальнодержавним статусом і є некомерційними організаціями.

Члени кооперативного об'єднання будь-якого рівня – кооперативи, кооперативні об'єднання – зберігають статус юридичної особи.

Стаття 31. Порядок створення кооперативного об'єднання

Кооперативне об'єднання створюється за рішенням установчих зборів, конференції, з'їзду уповноважених представників кооперативів, кооперативних об'єднань.

Установчі збори, конференція, з'їзд ухвалюють установчий договір, затверджують статут та обирають органи управління кооперативного об'єднання.

Кооперативне об'єднання набуває статусу юридичної особи з моменту державної реєстрації, яка здійснюється в порядку, передбаченому законом.

Стаття 32. Установчий договір кооперативного об'єднання

Установчий договір кооперативного об'єднання повинен містити:

- склад засновників кооперативного об'єднання, їх найменування, дані про державну реєстрацію;
- порядок створення кооперативного об'єднання;
- відомості про розміри та порядок сплати вступних, членських та інших внесків;
- рішення про обрання та повноваження посадових осіб, відповідальних за створення, реєстрацію та організацію роботи кооперативного об'єднання;
- рішення про затвердження статуту кооперативного об'єднання;
- порядок формування і використання доходів кооперативного об'єднання;
- порядок виходу з кооперативного об'єднання.

Установчий договір може містити інші положення з питань діяльності кооперативного об'єднання.

Стаття 33. Статут кооперативного об'єднання

Кооперативне об'єднання діє на підставі статуту, який затверджується установчими зборами (конференцією, з'їздом) уповноважених представників кооперативів, кооперативних об'єднань.

Статут кооперативного об'єднання повинен містити:

- найменування, статус та місцезнаходження кооперативного об'єднання;
- перелік його членів;
- порядок прийняття, внесення змін до статуту;
- мету створення і завдання, а також вичерпний перелік видів діяльності кооперативного об'єднання;
- порядок створення та повноваження органів управління та ревізійно-контрольних органів кооперативного об'єднання;

- умови і порядок вступу та виходу з кооперативного об'єднання;
- права та обов'язки членів кооперативного об'єднання;
- порядок встановлення розміру та сплати вступного, членського та інших внесків;
- порядок прийняття рішень органами управління кооперативного об'єднання;
- джерела формування, порядок розпорядження та використання майна кооперативного об'єднання;
- порядок утворення та використання фондів;
- порядок розподілу доходів та погашення збитків кооперативного об'єднання;
- майнову відповідальність кооперативного об'єднання та його членів;
- порядок обліку і звітності в кооперативному об'єднанні;
- порядок ліквідації та реорганізації кооперативного об'єднання та вирішення пов'язаних з цим майнових питань.

Статут кооперативного об'єднання може містити інші положення з питань його діяльності.

Розділ IV. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В КООПЕРАТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Стаття 34. Правове регулювання трудових відносин

Трудові відносини в кооперативних організаціях регулюються цим Законом, законодавством про працю, статутами кооперативних організацій та правилами їх внутрішнього розпорядку.

Для здійснення мети і статутних завдань кооперативна організація може залучати до роботи за трудовим договором осіб, які не є її членами. У разі залучення осіб на визначений строк чи на час виконання певної роботи за згодою сторін між кооперативною організацією та найманим працівником може укладатися договір у формі контракту.

Кооперативна організація самостійно визначає форми і систему оплати праці своїх членів і найманих працівників з урахуванням вимог, встановлених законодавством.

Стаття 35. Соціальна підтримка членів кооперативних організацій та найманих працівників

Кооперативні організації гарантують своїм членам та найманим працівникам оплату праці відповідно до фаху, кваліфікації та особистого трудового внеску, належні умови праці, а також забезпечують соціально-економічні гарантії, передбачені законодавством.

За рішенням загальних зборів членів кооперативу працівникам кооперативу можуть надаватися додаткові пільги соціального захисту за рахунок доходу кооперативу.

Стаття 36. Охорона праці

Кооперативна організація забезпечує додержання встановлених відповідно до законодавства вимог з охорони праці, техніки безпеки, санітарних вимог на виробництві.

Кооперативна організація несе відповідальність за шкоду, заподіяну здоров'ю членів кооперативу – фізичних осіб, найманих працівників внаслідок виконання ними своїх службових обов'язків, відповідно до закону.

Розділ V. ДЕРЖАВА І КООПЕРАЦІЯ

Стаття 37. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями

Держава гарантує додержання прав і законних інтересів кооперативних організацій та їх членів, максимально сприяє розвитку і зміцненню їх господарської самостійності.

Держава сприяє підготовці висококваліфікованих кадрів для системи кооперації, розвитку мережі кооперативної освіти, проведенню наукових досліджень з питань кооперації.

Кооперативні організації взаємодіють з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в питаннях виробництва продукції та надання послуг з метою зниження рівня безробіття, розв'язання інших економічних і соціальних проблем.

Власність кооперативних організацій є недоторканною, перебуває під захистом держави і охороняється законом. Забороняється використання майна кооперативних організацій на цілі, не пов'язані з їх статутною діяльністю.

Держава не відповідає за зобов'язаннями кооперативних організацій, а кооперативні організації не відповідають за зобов'язаннями держави.

Забороняється втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування у фінансово-господарську та іншу діяльність кооперативних організацій, крім випадків, прямо передбачених законом.

Збитки, завдані кооперативній організації внаслідок виконання рішень органів державної влади, органів місцевого самоврядування або їх посадових осіб, а також внаслідок невиконання чи неналежного виконання органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування передбачених законодавством обов'язків щодо цієї організації, підлягають відшкодуванню у встановленому порядку. Спори з питань відшкодування збитків вирішуються у судовому порядку.

Стаття 38. Контроль за діяльністю кооперативних організацій

Контроль за діяльністю кооперативних організацій здійснюють відповідні органи державної влади в межах своєї компетенції, встановленої законом.

Розділ VI. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КООПЕРАТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Стаття 39. Міжнародні зв'язки кооперативних організацій

Кооперативні організації України мають право вступати до міжнародних кооперативних організацій з метою розвитку співробітництва з кооперативами різних країн.

Кооперативи та кооперативні об'єднання самостійно встановлюють міжнародні зв'язки з організаціями зарубіжних країн, беруть участь у Міжнародному кооперативному альянсі та здійснюють інші зв'язки з міжнародними

організаціями, сприяють розвитку співробітництва та солідарності учасників кооперативного руху різних країн, пропаганді своїх принципів і цінностей.

Стаття 40. Зовнішньоекономічна діяльність кооперативних організацій

Кооперативні організації самостійно провадять зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства України.

Порядок використання доходу кооперативної організації в іноземній валюті встановлюється валютним законодавством України.

Розділ VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 41. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кооперативи та кооперативні об'єднання, які створено до набрання чинності цим Законом, зобов'язані протягом року з дня набрання чинності цим Законом привести свої статuti у відповідність із цим Законом.
3. До приведення статутів у відповідність із цим Законом кооперативи та кооперативні об'єднання керуються положеннями діючих статутів у частині, що не суперечить цьому Закону.
4. Кабінету Міністрів України протягом року з дня набрання чинності цим Законом:
 - підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
 - забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України Л.КУЧМА

м. Київ, 10 липня 2003 року N 1087-IV

ДОДАТОК 2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію»

Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 2 листопада 2000 року N 2090-III, від 10 січня 2002 року N 2921-III, від 7 лютого 2002 року N 3047-III, від 15 травня 2003 року N 762-IV, від 11 грудня 2003 року N 1377-IV.

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні умови діяльності кооперативів у сільському господарстві та їх об'єднань.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні поняття

У цьому Законі вживаються такі основні поняття:

сільськогосподарська кооперація – система сільськогосподарських кооперативів, об'єднань, створених з метою задоволення економічних потреб членів кооперативу;

сільськогосподарський кооператив (далі – кооператив) – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, що є сільськогосподарськими товаровиробниками, на засадах добровільного членства та об'єднання майнових пайових внесків для спільної виробничої діяльності у сільському господарстві та обслуговування переважно членів кооперативу;

сільськогосподарський виробничий кооператив – юридична особа, утворена шляхом об'єднання фізичних осіб, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, для спільного виробництва продукції сільського, рибного і лісового господарства на засадах обов'язкової трудової участі у процесі виробництва;

сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – кооператив, створений для надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їх сільськогосподарської діяльності;

сільськогосподарський товаровиробник – фізична або юридична особа незалежно від форми власності та господарювання, в якій валовий дохід, отриманий від операцій з реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, за наявності сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень тощо) та/або поголів'я сільськогосподарських тварин у власності, користуванні, в тому числі й на умовах оренди за попередній звітний (податковий) рік, перевищує 50 відсотків загальної суми валового доходу. Це обмеження не поширюється на осіб, які мають особисті підсобні господарства;

об'єднання (асоціація, спілка) сільськогосподарських кооперативів (далі – об'єднання) – формування, засноване кооперативами на засадах членства і добровільності для спільного здійснення будь-якої не забороненої законодавством діяльності, пов'язаної із сільськогосподарським виробництвом і захистом економічних інтересів кооперативів, поданням їм інформаційної, консультативно-методичної та іншої допомоги;

член кооперативу – фізична або юридична особа, яка зробила вступний і пайовий внески в розмірах, визначених статутом кооперативу, визнає принципи і цілі кооперативу, дотримується вимог його статуту і користується правом ухвального голосу в кооперативі;

асоційований член кооперативу – фізична чи юридична особа, що зробила пайовий внесок і користується правом дорадчого голосу в кооперативі;

вступний внесок – внесок фізичної або юридичної особи в грошовій формі понад пай при вступі в кооператив для організаційного забезпечення його діяльності в розмірах, встановлених статутом. Вступний внесок зараховується в неподільний фонд і у разі виходу з кооперативу не повертається;

пай – майновий внесок члена кооперативу у створення та розвиток кооперативу, який здійснюється шляхом передачі кооперативу майна, в тому числі грошей, майнових прав, а також земельної ділянки;

додатковий пай – внесок члена кооперативу понад обов'язковий пай, який передається ним за власним бажанням до пайового фонду;

кооперативні виплати – частина доходу кооперативу, яка розподіляється між його членами пропорційно їх участі у накопиченні цього доходу;

участь у господарській діяльності обслуговуючого кооперативу – поставка (збут) через кооператив продукції, сировини, придбання товарів у кооперативі, користування послугами кооперативу.

Стаття 2. Види кооперативів

1. За цілями, завданнями і характером діяльності кооперативи поділяються на *виробничі та обслуговуючі*.

2. Виробничі кооперативи здійснюють господарську діяльність на засадах підприємництва з метою отримання доходу.

3. Обслуговуючі кооперативи спрямовують свою діяльність на обслуговування сільськогосподарського та іншого виробництва учасників кооперації. Залежно від виду діяльності вони поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та інші.

Обслуговуючі кооперативи створюються для надання комплексу послуг, пов'язаних з виробництвом, переробкою, збутом продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва і рибництва.

Обслуговуючі кооперативи, здійснюючи обслуговування членів кооперативу, не ставлять за мету отримання прибутку. Обслуговуючі кооперативи надають послуги відповідно до статуту іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу.

4. До переробних кооперативів належать кооперативи, які займаються переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів з льону, коноплі, лісо- і пиломатеріалів тощо).

5. Заготівельно-збутові кооперативи здійснюють заготівлю, зберігання, передпродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги тощо.

6. Постачальницькі кооперативи створюються з метою закупівлі та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки; виготовлення сировини і матеріалів та постачання їх сільськогосподарським товаровиробникам.

7. Сервісні кооперативи здійснюють технологічні, транспортні, меліоративні, ремонтні, будівельні, еколого-відновні роботи, здійснюють ветеринарне обслуговування тварин і племінну роботу, займаються телефонізацією,

газифікацією, електрифікацією в сільській місцевості, надають медичні, побутові, санаторно-курортні, науково-консультаційні послуги, послуги з ведення бухгалтерського обліку, аудиту та інше.

У разі поєднання кількох видів діяльності утворюються багатофункціональні кооперативи.

8. Кооперативи можуть на добровільних засадах утворювати об'єднання, які в свою чергу можуть утворювати об'єднання вищого рівня за галузевими чи територіальними ознаками.

9. Кооперативи та їх об'єднання мають право виступати засновниками різних видів підприємств, мати представництва в інших регіонах України та за її межами.

Стаття 3. Принципи діяльності кооперативів

Кооперативи створюються і здійснюють свою діяльність за такими принципами:

- добровільність членства фізичних і юридичних осіб в кооперативі та безперешкодний вихід з нього;
- обов'язкова трудова участь членів у діяльності виробничого кооперативу;
- обов'язкова участь членів у господарській діяльності обслуговуючого кооперативу;
- відкритість і доступність членства для тих, хто визнає статут кооперативу, бажає користуватися послугами цього кооперативу та у разі потреби погоджується брати участь у фінансуванні його на умовах, встановлених статутом кооперативу;
- демократичний характер управління, рівні права у прийнятті рішень за правилом «один член кооперативу – один голос»;
- обмеження виплат часток доходу на паї;
- розподіл доходу між членами кооперативу відповідно до їх участі в діяльності кооперативу;
- контроль членів кооперативу за його роботою в порядку, передбаченому статутом цього кооперативу.

Стаття 4. Законодавство, що регулює діяльність кооперативів

Діяльність кооперативів регулюється цим Законом та іншими законами України.

Дія цього Закону не поширюється на споживчі кооперативи.

Розділ II. СТВОРЕННЯ КООПЕРАТИВУ І ПОРЯДОК ЙОГО РЕЄСТРАЦІЇ

Стаття 5. Загальні умови створення кооперативу

1. Кооператив створюється його засновниками на добровільних засадах.
2. Засновниками кооперативу можуть бути громадяни України та юридичні особи, зареєстровані в Україні.
3. Рішення про створення кооперативу приймається його установчими зборами.
4. Чисельність членів кооперативу не може бути меншою ніж три особи.

Стаття 6. Державна реєстрація кооперативу

1. Державна реєстрація кооперативу здійснюється у порядку, передбаченому для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

2. Кооператив вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Кооператив має самостійний баланс, поточні та вкладні (депозитні) рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням.

3. Відмова у державній реєстрації кооперативу може бути оскаржена в судовому порядку.

Стаття 7. Статут кооперативу

1. Статут кооперативу є основним правовим документом, що регулює його діяльність. У статуті визначаються: найменування кооперативу та його місцезнаходження; предмет і мета діяльності; порядок вступу до кооперативу і виходу з нього; порядок визначення розміру та порядок внесення вступного внеску і паю; склад засновників кооперативу; права і обов'язки членів кооперативу; органи управління, порядок їх формування і компетенція; формування неподільного та інших фондів; форми трудової участі та оплати праці членів виробничого кооперативу та форми господарської участі членів обслуговуючого кооперативу; розподіл доходів кооперативу; співвідношення між кооперативними виплатами і виплатами на паї; умови реорганізації та ліквідації кооперативу. До статуту можуть включатися й інші положення, пов'язані з особливостями діяльності кооперативу, що не суперечать законодавству України. До статуту можуть включатися й інші положення, пов'язані з особливостями діяльності кооперативу, що не суперечать законодавству України.

2. Статут кооперативу приймається засновниками на установчих зборах, зміни та доповнення до нього вносяться загальними зборами його членів. Повідомлення про зміни та доповнення до статуту надсилаються до органу, що зареєстрував кооператив, у тижневий термін з часу їх внесення.

Розділ III. ЧЛЕНСТВО В КООПЕРАТИВІ

Стаття 8. Члени кооперативу

1. Членами виробничого кооперативу можуть бути тільки фізичні особи, а членами обслуговуючого кооперативу – як фізичні, так і юридичні особи, які визнають статут і дотримуються його вимог, користуються послугами, формують фонди та беруть участь у діяльності кооперативу відповідно до статті 3 цього Закону.

2. Членами кооперативу можуть бути фізичні особи, які досягли 16-річного віку і виявили бажання брати участь у діяльності кооперативу.

3. Фізичні або юридичні особи можуть бути членами кількох обслуговуючих кооперативів, різних за напрямками діяльності.

Стаття 9. Вступ до кооперативу

1. Вступ до кооперативу здійснюється на підставі поданої заяви. Член кооперативу робить вступний і пайовий внески в порядку, визначеному статутом кооперативу.

2. Рішення правління (голови) кооперативу про прийняття до кооперативу підлягає схваленню загальними зборами. Порядок прийняття такого рішення та його схвалення визначається статутом кооперативу.

Стаття 10. Припинення членства в кооперативі

1. Членство в кооперативі припиняється у разі:

- добровільного виходу з кооперативу;
- припинення трудової участі в діяльності виробничого кооперативу;
- виключення у випадках і в порядку, визначених статутом кооперативу;
- несхвалення загальними зборами рішення правління (голови) про прийняття до кооперативу;
- втрати членом кооперативу – юридичною особою свого статусу;
- смерті члена кооперативу;
- реорганізації та ліквідації кооперативу.

2. Порядок та майнові наслідки припинення членства в кооперативі визначаються його статутом.

3. Виключення з членів кооперативу може бути оскаржено в судовому порядку.

Стаття 11. Права і обов'язки членів кооперативу

1. Основними правами членів кооперативу є:

- участь в управлінні справами кооперативу, право голосу на загальних зборах кооперативу, право обирати і бути обраним в органи управління кооперативом. Для членів кооперативу – юридичних осіб ці права реалізуються їх повноважними представниками;
- користування послугами кооперативу;
- одержання кооперативних виплат – частини доходу кооперативу, що підлягає розподілу між його членами;
- одержання частки доходу на пай (додатковий пай);
- одержання паю в разі виходу з кооперативу в порядку і термін, визначені статутом кооперативу.

2. Основними обов'язками членів кооперативу є дотримання статуту та виконання рішень загальних зборів і правління кооперативу. Члени кооперативу беруть участь у господарській діяльності обслуговуючого кооперативу в обсязі, що становить більшу частину річного обороту діяльності, яка кооперується.

3. Статутом кооперативу може бути передбачено додаткові права та обов'язки членів кооперативу.

Стаття 12. Асоційовані члени кооперативу

1. У кооперативах усіх видів допускається асоційоване членство. Асоційованими членами можуть бути фізичні чи юридичні особи, які визнають його статут та зробили пайовий внесок у створення та розвиток кооперативу.

2. Асоційовані члени кооперативу мають право дорадчого голосу, а також на отримання частки доходу на свій пай.

3. Члени кооперативу можуть переоформити членство в кооперативі на асоційоване членство в порядку, визначеному статутом кооперативу.

4. Розміри пайових внесків асоційованих членів визначаються статутом кооперативу.

5. У разі ліквідації кооперативу його асоційовані члени мають першочергове право на отримання свого майнового внеску та відповідних часток доходу і повернення їх земельних ділянок у натурі (на місцевості).

Розділ IV. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ КООПЕРАТИВУ

Стаття 13. Структура органів управління

1. Управління кооперативом здійснюється на основі самоврядування, гласності, участі його членів у вирішенні питань діяльності кооперативу.
2. Вищим органом управління кооперативу є загальні збори. До органів управління належить правління кооперативу. У разі потреби кооператив наймає виконавчого директора, утворює спостережну раду.
3. Для підготовки окремих питань загальні збори, а в період між ними – правління кооперативу або спостережна рада можуть утворювати спеціальні комісії з членів кооперативу із залученням як консультантів найманих працівників.

Стаття 14. Загальні збори

1. Загальні збори:

- вносять зміни і доповнення до статуту, приймають нормативні документи кооперативу;
- обирають шляхом прямого таємного голосування голову кооперативу та членів правління кооперативу, членів ревізійної комісії (ревізора), можуть обирати членів спостережної ради тощо;
- заслуховують звіти органів управління кооперативу про їх діяльність;
- визначають види і розміри фондів кооперативу, порядок їх формування та використання;
- затверджують:
 - правила внутрішнього розпорядку;
 - річний звіт і баланс кооперативу;
 - порядок формування і розподілу доходу кооперативу;
 - рішення правління кооперативу про прийняття нових членів;
- вирішують:
 - питання про входження кооперативу до об'єднання кооперативів, створення підприємств різних видів;
 - питання про реорганізацію або ліквідацію кооперативу.

Загальні збори мають право приймати будь-які інші рішення, пов'язані із статутною діяльністю кооперативу.

2. Загальні збори проводяться щорічно після закінчення фінансового року. Вони можуть скликатися позачергово за рішенням правління кооперативу або з ініціативи не менше третини членів кооперативу. Правління кооперативу зобов'язане прийняти рішення про скликання загальних зборів і повідомити членів кооперативу про час і місце їх проведення та порядок денний не пізніше ніж за 10 днів.

3. Загальні збори правомочні приймати рішення, якщо на них присутні більше половини членів кооперативу.

Стаття 15. Правління кооперативу

1. Правління кооперативу обирається у кооперативі, до складу якого входить не менш як 10 членів, на термін, що не перевищує трьох років.
2. Правління кооперативу:

- розробляє і вносить на затвердження загальних зборів напрями розвитку кооперативу;
- скликає загальні збори членів кооперативу і контролює виконання прийнятих ними рішень;
- вирішує найсудеттєвіші питання господарської діяльності згідно із статутом;
- вносить на затвердження загальних зборів рішення про прийняття до кооперативу нових членів та припинення членства;
- укладає трудові договори (контракти) у разі найму на роботу виконавчої дирекції та оцінює її діяльність;
- делегує виконавчій дирекції кооперативу право на прийняття поточних рішень;
- забезпечує збереження майна кооперативу;
- організовує у разі потреби проведення незалежних аудиторських перевірок;
- вирішує питання навчання членів кооперативу, співробітництва з вітчизняними та іноземними організаціями.

3. Члени правління кооперативу можуть обирати із свого складу голову кооперативу, заступника голови та секретаря правління відповідно до статуту кооперативу.

4. Члени правління кооперативу працюють переважно на громадських засадах. У статуті кооперативу можуть бути передбачені винагороди за роботу членів правління.

5. Періодичність проведення засідань правління кооперативу визначається статутом кооперативу. Рішення приймається більшістю голосів за наявності не менш як 2/3 складу членів правління кооперативу.

Стаття 16. Голова кооперативу

1. Голова кооперативу очолює правління і обирається загальними зборами кооперативу або його правлінням на термін, що не перевищує трьох років. Функції голови кооперативу та порядок його обрання (відкликання) визначаються статутом кооперативу.

2. У разі відсутності виконавчого директора його функції виконує голова кооперативу.

Стаття 17. Виконавчий директор

1. Правління кооперативу може наймати виконавчого директора для оперативного управління діяльністю кооперативу. Виконавчий директор не може бути членом кооперативу.

2. Виконавчий директор здійснює свою діяльність на умовах контракту, який укладає з ним правління кооперативу, формує виконавчу дирекцію та виконує функції, делеговані йому правлінням.

Виконавчий директор несе відповідальність за свою діяльність перед кооперативом.

Стаття 18. Спостережна рада кооперативу

1. Для контролю за діяльністю виконавчого органу кооперативу може обиратися спостережна рада. Спостережна рада утворюється за умови, якщо кількість членів кооперативу становить не менш як 50 осіб.

2. Спостережна рада обирається з членів кооперативу на загальних зборах у кількості 3-5 чоловік, якщо інше не передбачено статутом кооперативу. Порядок обрання спостережної ради та її голови і прийняття рішень спостережною радою встановлюється статутом кооперативу.

3. Член спостережної ради не може бути членом правління чи ревізійної комісії.

Стаття 19. Ревізійна комісія (ревізор)

1. Для контролю за фінансово-господарською діяльністю кооперативу обирається ревізійна комісія (ревізор).

У кооперативі, до складу якого входить менш як 10 членів, функції ревізійної комісії виконує ревізор.

Ревізійна комісія (ревізор) підзвітна загальним зборам кооперативу.

2. Ревізійна комісія (ревізор) обирається загальними зборами з числа членів кооперативу відповідно до порядку голосування, встановленого статутом кооперативу. Членами ревізійної комісії (ревізором) не можуть бути члени правління кооперативу чи спостережної ради.

Розділ V. МАЙНО, ЗЕМЛЯ ТА ФІНАНСИ КООПЕРАТИВУ

Стаття 20. Право власності кооперативу

1. Кооператив є власником будівель, споруд, грошей, майнових внесків його членів, виготовленої ним продукції, доходів, одержаних від її реалізації та іншої діяльності, передбаченої статутом кооперативу, а також іншого майна, придбаного на підставах, не заборонених законом.

2. Право власності на землю може набуватися кооперативом шляхом внесення до пайового фонду земельних ділянок його засновниками та членами, а також придбання земельних ділянок за договорами купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами відповідно до Земельного кодексу України.

Стаття 21. Майно та джерела його формування

1. Для здійснення господарської та іншої діяльності кооператив за рахунок власного майна формує відповідні майнові фонди.

2. Майно кооперативу відповідно до його статуту поділяється на пайовий і неподільний фонди.

3. Неподільний фонд утворюється за рахунок вступних внесків та майна кооперативу (за винятком землі). Пайові внески членів кооперативу до нього не включаються. Порядок формування і розміри неподільного фонду встановлюються статутом.

4. Розміри пайових внесків до кооперативу встановлюються в рівних частинах і/або пропорційно очікуваній участі члена кооперативу в його господарській діяльності.

5. Фінансові ресурси кооперативу формуються за рахунок: доходу від реалізації продукції (робіт, послуг), пайових та інших внесків членів кооперативу, кредитів та інших надходжень, не заборонених законодавством.

6. Правління або виконавчий директор кооперативу використовує фінансові ресурси відповідно до кошторисів або інших документів, затверджених органами управління кооперативу згідно з їх компетенцією.

Стаття 22. Земля кооперативу

Земля кооперативу складається із земельних ділянок, наданих кооперативу в користування або придбаних ним у власність.

Право кооперативу на землю зберігається і в разі входження його до складу кооперативного об'єднання.

За претензіями кредиторів звернення стягнення на земельні ділянки, надані кооперативу в користування, не допускається.

Земельні відносини в кооперативі регулюються Земельним кодексом України та законами України.

Стаття 23. Майнова відповідальність

1. Кооператив відповідає за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном. Члени кооперативу відповідають за зобов'язаннями кооперативу тільки в межах пайового майнового внеску.

2. Кооператив не несе відповідальності за зобов'язаннями членів кооперативу.

3. Кооператив може застрахувати своє майно і майнові права. Страхування здійснюється добровільно за рішенням загальних зборів кооперативу, якщо інше не передбачено законами України.

Стаття 24. Кооперативні виплати та виплата часток доходу на паї

1. Кооперативні виплати – це частина доходу кооперативу, яка розподіляється між членами кооперативу (об'єднання) відповідно до обсягів робіт, послуг, коштів, одержаних кооперативом у вигляді надбавок до цін під час реалізації продукції та внаслідок зниження цін у разі придбання товарів у постачальницьких кооперативах та з урахуванням трудової та іншої участі членів кооперативу у його діяльності.

2. Нарахування і виплата часток доходу на паї здійснюється за підсумками фінансового року з доходу, що залишається у розпорядженні кооперативу з урахуванням необхідності формування фондів для його розвитку. Статутом кооперативу може бути передбачено різний відсоток часток доходу на паї для членів і асоційованих членів кооперативу.

3. Відповідно до рішення загальних зборів кооперативу виплата часток доходу на паї може здійснюватися грішми, товарами, цінними паперами, збільшенням паю тощо.

Стаття 25. Право власності на пай

1. У разі виходу з кооперативу фізична чи юридична особа має право на отримання майнового паю натурою, грішми або, за бажанням, цінними паперами відповідно до його вартості на момент виходу, а земельної ділянки – в натурі (на місцевості). Термін та інші умови отримання паю встановлюються статутом кооперативу, при цьому термін отримання паю не може перевищувати двох років, а відлік цього терміну починається з 1 січня року, що настає після моменту виходу (виключення) із кооперативу.

2. Право власності членів кооперативу – фізичних осіб на пай є спадковим.

3. Спірні питання щодо права власності на пай вирішуються згідно із законами України.

Розділ VI. КООПЕРАТИВНІ ОБ'ЄДНАННЯ ТА ПІДПРИЄМСТВА

Стаття 26. Кооперативні об'єднання

1. Кооперативи за рішенням загальних зборів можуть на добровільних засадах об'єднуватися в об'єднання для спільного здійснення будь-якої не забороненої законодавством діяльності за галузевою або територіальною ознакою. Об'єднання мають статус юридичної особи, створюються на умовах, визначених у статті 5 цього Закону. Об'єднання не мають права втручатися у господарську діяльність засновників.
2. Об'єднання створюються за рішенням установчих зборів уповноважених представників кооперативів. Об'єднання, які створюються за рішенням установчих зборів уповноважених представників обслуговуючих кооперативів, можуть мати асоційованих членів на тих же умовах, що і обслуговуючі кооперативи. Створені об'єднання є неприбутковими.
3. Функції та компетенція об'єднань будь-якого рівня встановлюються в межах повноважень, делегованих кооперативами на установчих конференціях, з'їздах, і містяться в їх статутах.
4. Кооперативи, які увійшли до об'єднання, зберігають статус юридичної особи та повну господарську самостійність і можуть добровільно вийти з об'єднання за рішенням загальних зборів членів кооперативу.
5. Об'єднання формують органи управління, утворюють і поповнюють майнові фонди та фінансуються в порядку, визначеному установчими документами.
6. Об'єднання є власником майна, добровільно переданого йому членами об'єднання, а також набутого внаслідок своєї діяльності та на інших підставах, не заборонених законом. До складу об'єктів права власності об'єднання не належить майно членів об'єднання. Власністю об'єднання є також майно створених ним підприємств, які не мають права вийти із складу об'єднання без його згоди.
7. Об'єднання не відповідає за зобов'язаннями членів об'єднання, а члени об'єднання не відповідають за зобов'язаннями об'єднання, якщо інше не передбачено статутом.
8. Реєстрація об'єднань здійснюється в такому ж порядку, як і реєстрація кооперативів.

Стаття 27. Кооперативні підприємства

1. Для виконання статутних завдань кооперативи та їх об'єднання можуть створювати підприємства різних видів. Такі підприємства функціонують відповідно до їх статутів, затверджених кооперативами (об'єднаннями) – засновниками.
2. Для оперативного управління кооперативним підприємством наймається виконавчий директор на умовах, визначених статтею 17 цього Закону і статутом кооперативу (об'єднання).
3. Кооператив (об'єднання) несе відповідальність за зобов'язаннями свого підприємства в межах статутного фонду підприємства.

Розділ. VII ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КООПЕРАТИВІВ (ОБ'ЄДНАНЬ)

Стаття 28. Основи господарської діяльності кооперативів (об'єднань)

1. Кооператив (об'єднання) відповідно до свого статуту самостійно визначає основні напрями господарської діяльності, здійснює її планування і реалізацію.

2. Виробничі кооперативи (об'єднання) реалізують свою продукцію за цінами, що встановлюються самостійно або на договірних засадах, якщо інше не передбачено законом.

Обслуговуючі кооперативи (об'єднання) надають послуги за цінами і тарифами, що встановлюються на договірних засадах окремо для членів кооперативу та інших осіб.

3. Відносини кооперативу (об'єднання) з іншими підприємствами, установами та організаціями, а також з громадянами в усіх сферах господарської діяльності встановлюються на основі договорів (угод).

Стаття 29. Доход кооперативу (об'єднання)

1. Доход кооперативу (об'єднання) формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці найманого персоналу.

2. Доход розподіляється на:

- податки і збори (обов'язкові платежі) до відповідних бюджетів;
- погашення кредитів;
- покриття збитків;
- проведення відрахувань у фонди кооперативу;
- кооперативні виплати;
- виплату часток доходу на паї (до 20 відсотків, визначених до розподілу).

3. Порядок використання доходу кооперативу (об'єднання) встановлюється статутом.

Розділ VIII. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 30. Міжнародні зв'язки кооперативів (об'єднань)

Кооперативи (об'єднання) мають право вступати до міжнародних кооперативних організацій з метою розвитку співробітництва кооперативів різних країн.

Стаття 31. Зовнішньоекономічна діяльність кооперативів (об'єднань)

1. Кооператив (об'єднання) самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства України.

2. Порядок використання доходу кооперативу (об'єднання) в іноземній валюті встановлюється валютним законодавством України.

Розділ IX. ДЕРЖАВА І КООПЕРАТИВИ

Стаття 32. Гарантії прав кооперативів (об'єднань)

1. Держава гарантує дотримання прав і законних інтересів кооперативів (об'єднань) та їх членів, максимально сприяє розвитку і зміцненню господарської самостійності кооперативів відповідно до цього Закону та інших законів України.
2. Контроль за окремою діяльністю кооперативу (об'єднання) здійснюють відповідні органи державної влади в межах своєї компетенції, встановленої законодавством України.
3. Збитки, завдані кооперативу (об'єднанню) внаслідок виконання вказівок органів державної влади або їх посадових осіб, що порушують права кооперативу (об'єднання), а також внаслідок невиконання чи неналежного виконання органами державної влади передбачених законодавством обов'язків щодо кооперативу (об'єднання), підлягають відшкодуванню цими органами. Спори з питань відшкодування збитків вирішуються судом.

Стаття 33. Оподаткування

Оподаткування кооперативу (об'єднання) здійснюється відповідно до податкового законодавства.

Стаття 34. Облік і звітність

Кооператив (об'єднання) веде бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, складає статистичну інформацію та адміністративні дані у порядку, встановленому законодавством.

Розділ Х. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В КООПЕРАТИВАХ

Стаття 35. Правове регулювання трудових відносин

1. Трудові відносини членів кооперативу (об'єднання) регулюються цим Законом, законодавством про працю, статутом та правилами внутрішнього розпорядку кооперативу.
2. Для виконання статутних завдань і цілей кооператив (об'єднання) може залучати до роботи за трудовим договором осіб, які не є членами кооперативу. За згодою сторін між кооперативом та найманим працівником може укладатися договір у формі контракту.
3. Кооператив (об'єднання) самостійно визначає форми і систему оплати праці членів кооперативу (об'єднання) і найманих працівників з урахуванням норм і гарантій, встановлених законодавством.

Кооперативні виплати і виплата часток доходу на паї членам кооперативу та асоційованим членам до оплати праці не належать.

Стаття 36. Охорона праці

1. Кооператив (об'єднання) забезпечує дотримання встановлених норм і правил з охорони праці, техніки безпеки, вимог щодо виробничої санітарії.
2. Кооператив (об'єднання) несе відповідальність за шкоду, заподіяну здоров'ю членів кооперативу (об'єднання) – фізичних осіб, найманих працівників внаслідок виконання ними своїх службових обов'язків, відповідно до законодавства.

Розділ XI. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ КООПЕРАТИВІВ (ОБ'ЄДНАНЬ)

Стаття 37. Реорганізація кооперативу (об'єднання)

Кооператив (об'єднання) може реорганізовуватися в підприємства інших форм господарювання за рішенням загальних зборів (засновників) у порядку, визначеному статутом. З моменту реорганізації кооператив (об'єднання) припиняє свою діяльність.

У разі реорганізації кооперативу (об'єднання) всі його права та обов'язки переходять до правонаступників.

Стаття 38. Ліквідація кооперативу (об'єднання)

1. Кооператив (об'єднання) ліквідується:

- кооператив – за рішенням загальних зборів членів кооперативу; об'єднання – зборів уповноважених представників кооперативів;
- за рішенням суду.

2. Ліквідація кооперативу здійснюється ліквідаційною комісією, призначеною загальними зборами членів кооперативу, а об'єднання – зборами уповноважених представників кооперативів, а у разі їх ліквідації за рішенням суду – ліквідаційною комісією, призначеною судом.

З дня призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з управління кооперативом (об'єднанням). Ліквідаційна комісія у триденний термін з часу її призначення публікує інформацію про ліквідацію кооперативу (об'єднання) в одному з офіційних (загальнодержавному, регіональному) друкованих засобів масової інформації із зазначенням строку подачі заяв кредиторами своїх претензій. Ліквідаційна комісія проводить належну підготовчу та організаційну роботу, складає ліквідаційний баланс та подає його органу, що прийняв рішення про ліквідацію кооперативу (об'єднання). Повнота і достовірність ліквідаційного балансу повинні бути підтверджені аудиторам.

3. Розпорядження землею кооперативу, що ліквідується, здійснюється в порядку і на умовах, передбачених земельним законодавством.

4. Майно кооперативу, що залишилося після розрахунків з бюджетом, банками та іншими кредиторами, розподіляється між членами кооперативу пропорційно вартості їх паю.

5. У разі ліквідації об'єднання його майно, що залишається після виплати заробітної плати працівникам, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими кредиторами, розподіляється між членами об'єднання в розмірах і в порядку, передбачених статутом об'єднання.

6. Ліквідація вважається завершеною, а кооператив (об'єднання) таким, що припинив свою діяльність, з моменту внесення органом державної реєстрації запису про його ліквідацію до державного реєстру.

Розділ XII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ 17 липня 1997 року N 469/97-ВР

ДОДАТОК 3. Наказ Міністерства аграрної політики «Про затвердження примірних статутів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу»

Міністерство аграрної політики України

НАКАЗ

«26 “ червня 2003 р. м. Київ № 191

**Про затвердження примірних статутів
сільськогосподарського обслуговуючого
кооперативу**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2002 року № 1858 «Про затвердження Програми розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на 2003-2004 роки»

НАКАЗУЮ:

Затвердити Примірний статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та Примірний статут сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу – агроторгового дому (далі – Статути), що додаються.

Департаменту формування та функціонування аграрного ринку (Розгон А. В.) у 10-денний термін після затвердження Статутів організувати їх тиражування та надіслати Міністерству агропромислового комплексу Автономної Республіки Крим, головним управлінням сільського господарства і продовольства обласних державних адміністрацій.

Мінагропрому Автономної Республіки Крим, головним управлінням сільського господарства і продовольства облдержадміністрацій рекомендувати сільськогосподарським товаровиробникам застосовувати норми Статутів при створенні сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та кооперативних агроторгових домів.

Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Державного секретаря Шмідта Р. М.

В. о. Міністра С. Мельник

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної
політики України

«26» червня 2003 р. № 191

ПРИМІРНИЙ СТАТУТ

сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Назва. Місцезнаходження. Термін діяльності. Засновники

1.1. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив _____

(назва)

(надалі – Кооператив) створений його засновниками на добровільних засадах у відповідності з чинним законодавством, на підставі рішення установчих зборів (протокол № _____ від _____).

1.2. Кооператив має офіційну назву:

повна назва Кооперативу українською мовою _____

скорочена назва Кооперативу українською мовою _____

повна назва Кооперативу англійською мовою _____

скорочена назва Кооперативу англійською мовою

1.3. Місцезнаходження Кооперативу: _____

1.4. Кооператив створюється на термін _____

1.5. Засновниками Кооперативу є: _____

2. Юридичний статус

2.1. Кооператив утворений та здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», інших нормативно-правових актів України та цього Статуту, який затверджений рішенням установчих зборів Кооперативу.

2.2. Кооператив є юридичною особою. Статус юридичної особи Кооператив набуває з дня його державної реєстрації.

2.3. Обслуговуючі кооперативи, здійснюючи обслуговування членів кооперативу, не ставлять за мету отримання прибутку.

2.4. Кооператив має самостійний баланс, поточні та вкладні (депозитні) рахунки у банківських установах, круглу печатку і штампи зі своїм найменуванням, бланки, знак для товарів і послуг, емблему відповідно до законодавства України.

2.5. Кооператив може укладати угоди, набувати майнові та немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді загальної юрисдикції, господарському та третейському суді.

3. Мета та предмет діяльності

3.1. Кооператив створюється для обслуговування переважно своїх членів на засадах взаємодопомоги та економічного співробітництва. Метою діяльності Кооперативу є збільшення доходів своїх членів шляхом надання їм послуг.

3.2. Предметом діяльності Кооперативу є¹:

4. Права та обов'язки Кооперативу

4.1. Кооператив має право:

- здійснювати господарську діяльність, спрямовану на обслуговування своїх членів, самостійно визначати стратегію та основні напрямки свого розвитку відповідно до економічної ситуації;
- відповідно до законодавства України придбавати, відчужувати, здавати або брати в оренду рухоме та нерухоме майно, необхідне для його діяльності;
- брати зобов'язання по кредитах та позиках і гарантувати їх виплати майном чи активами Кооперативу;
- надавати послуги за цінами і тарифами, що встановлюються на договірних засадах окремо для членів Кооперативу та інших осіб;
- надавати послуги не членам Кооперативу в обсягах, встановлених законодавством, та на умовах, передбачених Правилами внутрішньої господарської діяльності;
- об'єднуватись з іншими кооперативами для спільного здійснення будь-якої незабороненої законодавством діяльності за галузевою або територіальною ознакою за рішенням загальних зборів членів Кооперативу та відповідно до законодавства України;
- створювати підприємства, а також філії, відділення та інші відособлені підрозділи з правом відкриття поточних рахунків;
- придбавати цінні папери;
- здійснювати зовнішньоекономічну діяльність з обслуговування своїх членів відповідно до законодавства України;

(інші права, що не суперечать законодавству)

4.2. Кооператив зобов'язаний:

¹ В п.3.2. має бути вказано вичерпний перелік видів діяльності кооперативу спрямованих на надання послуг сільськогосподарським товаровиробникам Залежно від виду діяльності вони поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та інші.

- забезпечувати надання послуг своїм членам згідно з їх замовленнями в межах предмету діяльності Кооперативу;
- створювати належні умови для високопродуктивної та безпечної праці, забезпечувати додержання законодавства про працю, правил та норм охорони праці, техніки безпеки, соціального страхування;
- виконувати норми і вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки;

(інші обов'язки, що не суперечать законодавству)

4.3. Кооператив здійснює бухгалтерський, оперативний облік та веде статистичну звітність згідно із законодавством.

Головний бухгалтер, голова Кооперативу, виконавчий директор несуть персональну відповідальність за додержання порядку, ведення і достовірність обліку та статистичної звітності.

Розділ II. ЧЛЕНСТВО У КООПЕРАТИВІ

5. Порядок набуття та припинення членства в Кооперативі

5.1. Членами Кооперативу можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, визнають Статут Кооперативу та дотримуються його вимог, зробили вступні та пайові внески, користуються послугами та беруть участь у господарській діяльності Кооперативу.

Фізичні особи можуть бути членами Кооперативу, якщо вони досягли 16-річного віку і виявили бажання брати участь у діяльності Кооперативу.

5.2. Фізичні або юридичні особи можуть бути членами кількох кооперативів, різних за напрямками діяльності.

5.3. Кооператив може приймати до свого складу за рішенням загальних зборів асоційованих членів Кооперативу.

Асоційованим членом Кооперативу може бути фізична особа віком не молодше 16 років або юридична особа, яка визнає цей Статут і внесла пайовий внесок для розвитку Кооперативу у розмірах, визначених цим Статутом.

5.4. Вступ до Кооперативу здійснюється на підставі поданої заяви до правління Кооперативу. Член Кооперативу робить вступний і пайовий внески в порядку, визначеному статтями 7 і 8 цього Статуту.

Рішення правління (голови) Кооперативу про прийняття до Кооперативу підлягає схваленню загальними зборами членів Кооперативу. З моменту прийняття правлінням (головою Кооперативу) такого рішення та до моменту його підтвердження загальними зборами Кооперативу така особа має ті ж права і обов'язки, що й інші члени Кооперативу.

5.5. Кооператив веде реєстр членів та асоційованих членів за формою, що визначається Правилами внутрішньої господарської діяльності.

5.6. Членство у Кооперативі припиняється:

- при добровільному виході з Кооперативу відповідно до поданої заяви;

- при виключенні з членів Кооперативу за рішенням загальних зборів;
- несхвалення загальними зборами рішення правління (голови) Кооперативу про прийняття до Кооперативу;
- у разі смерті фізичної особи – члена Кооперативу або ліквідації юридичної особи – члена Кооперативу;
- у разі реорганізації або ліквідації Кооперативу.

5.7. Рішення загальних зборів Кооперативу про виключення з членів Кооперативу може бути оскаржене в судовому порядку.

6. Права і обов'язки членів та асоційованих членів Кооперативу

6.1. Члени Кооперативу мають право:

- брати участь в управлінні Кооперативом шляхом голосування на загальних зборах членів Кооперативу за принципом: "один член Кооперативу – один голос", обирати і бути обраним в органи управління Кооперативом. Для членів Кооперативу – юридичних осіб ці права реалізуються їх повноважними представниками;
- ухвального голосу на загальних зборах;
- користуватися послугами Кооперативу для здійснення своєї господарської діяльності;
- одержувати кооперативні виплати пропорційно до обсягів участі у діяльності Кооперативу;
- одержувати виплати на паї (в межах визначеної законодавством частки доходу);
- у разі виходу з Кооперативу одержувати пай у порядку і в термін, що визначені статтею 9 цього Статуту;
- отримувати повну інформацію про діяльність Кооперативу відповідно до Правил внутрішньої господарської діяльності;
- у разі ліквідації Кооперативу отримувати свої паї та відповідні частки доходу;

(інші права, що не суперечать законодавству)

6.2. Члени Кооперативу зобов'язані:

- брати участь у господарській діяльності Кооперативу в обсязі, що складає більшу частину річного обороту діяльності, яка кооперується;
- виконувати Правила внутрішньої господарської діяльності Кооперативу;
- сплатити пайовий внесок залежно від зобов'язань щодо участі у діяльності Кооперативу;
- дотримуватися Статуту Кооперативу;
- виконувати рішення загальних зборів і правління Кооперативу;

(інші обов'язки, що не суперечать законодавству)

6.3. Асоційовані члени Кооперативу мають право:

- дорадчого голосу;
- отримувати частки доходу на паї відповідно до чинного законодавства;

- у разі ліквідації Кооперативу отримувати першочергово свої паї та відповідні частки доходу на паї;
- отримувати повну інформацію про діяльність Кооперативу.

6.4. За відповідною заявою члени Кооперативу можуть переоформити членство у Кооперативі на асоційоване членство на підставі рішення правління Кооперативу, яке підлягає схваленню загальними зборами Кооперативу.

Розділ III. ВСТУПНІ ТА ПАЙОВІ ВНЕСКИ. МАЙНОВІ ФОНДИ КООПЕРАТИВУ

7. Вступні внески

7.1. При вступі в Кооператив для організаційного забезпечення його діяльності кожна фізична і юридична особа робить вступний внесок у грошовій формі у розмірі ____ гривень.

7.2. Вступний внесок є обов'язковою умовою членства у Кооперативі.

7.3. Асоційовані члени не вносять вступний внесок.

7.4. Вступний внесок зараховується у неподільний фонд і у разі виходу з Кооперативу не повертається.

8. Пай та пайові внески

8.1. Пай члена Кооперативу формується з його пайових внесків. Розмір мінімального обов'язкового пайового внеску складає ____ гривень.

8.2. Обов'язкові пайові внески вносяться пропорційно участі члена в господарській діяльності Кооперативу у відповідності з його зобов'язаннями щодо цієї участі, які він бере на себе відповідно до Правил внутрішньої господарської діяльності.

8.3. Члени Кооперативу мають право внести додатковий пай понад обов'язковий пай, який передається ними за власним бажанням до пайового фонду.

8.4. Розмір пайового внеску асоційованого члену Кооперативу не може бути меншим _____ гривень.

8.5. Пайові внески можуть сплачуватися майном, майновими правами та/або грошми. ____ відсотків пайових внесків сплачується грошми після прийняття правлінням рішення про прийом до членів Кооперативу, решта – відповідно до Правил внутрішньої господарської діяльності.

Будь-хто з членів Кооперативу, асоційованих членів Кооперативу має право достроково внести свій пай до Кооперативу в повному обсязі.

8.6. Внесення пайового внеску майном.

Майно, що вноситься членами або асоційованими членами Кооперативу в рахунок їхнього паю чи додаткового паю, вноситься ними на підставі акта приймання-передачі майна (надалі – Акт) після державної реєстрації Кооперативу. Акт повинен містити опис майна, що вноситься, його грошову оцінку, дату, на яку майно вноситься до Кооперативу, підпис члена Кооперативу, що вносить таке майно, підпис голови Кооперативу та печатку Кооперативу.

Акт укладається в 2-х оригінальних примірниках, з яких один запишається у члена Кооперативу, що вносить вклад майном, а другий зберігається у Кооперативі.

8.7. Внесення майнових прав.

Майнові права вносяться членами Кооперативу до майна Кооперативу у встановленому законодавством порядку.

8.8. Реєстрація внесків.

Внески, що вносяться в рахунок паїв у грошовій чи не грошовій формі, реєструються у бухгалтерських книгах Кооперативу у день їх отримання Кооперативом. Внески до Кооперативу у вигляді нематеріальних цінностей вважатимуться внесеними на дату, що встановлюється загальними зборами членів Кооперативу. Передача права користування земельною ділянкою як пайовий внесок до Кооперативу оформлюється відповідно до земельного та іншого законодавства, цього Статуту та рішення загальних зборів Кооперативу.

9. Право власності на пай

9.1. У разі виходу з Кооперативу фізична чи юридична особа має право на отримання майнового паю натурою, грошми або, за бажанням, цінними паперами відповідно до його вартості на момент виходу, а земельної ділянки – в натурі (на місцевості). Термін отримання паю складає _____.² Відлік цього терміну починається з 1 січня року, що настає після моменту виходу (виключення) із Кооперативу.

9.2. Право власності членів Кооперативу – фізичних осіб на пай є спадковим.

9.3. Спірні питання щодо права власності на пай вирішуються відповідно до законодавства України.

10. Майнові фонди Кооперативу

10.1. Для здійснення господарської та іншої діяльності Кооператив за рахунок власного майна формує відповідні майнові фонди.

10.2. Майно Кооперативу поділяється на пайовий і неподільний фонди.

10.3. Пайовий фонд Кооперативу формується за рахунок паїв і додаткових паїв членів та асоційованих членів Кооперативу відповідно із статтею 8 цього Статуту.

10.4. До неподільного фонду Кооперативу зараховуються: вступні внески, що вносяться членами Кооперативу відповідно до положень статті 7 Статуту, та частина доходу Кооперативу, яка спрямовується до неподільного фонду відповідно до рішень загальних зборів членів Кооперативу.

Загальний розмір неподільного фонду не може бути меншим _____% від пайового фонду Кооперативу.

10.5. Кооператив веде облік пайового фонду з визначенням паїв кожного з учасників.

10.6. Кооператив може визначати і утворювати інші фонди Кооперативу (в тому числі резервний фонд та фонд соціального розвитку), їх розмір, порядок формування та використання затверджуються рішенням загальних зборів членів Кооперативу про утворення таких фондів.

10.7. Розмір та кількість відрахувань до фондів Кооперативу визначаються рішенням загальних зборів з дотриманням положень пунктів 10.3, 10.4, 10.5, 10.6 даного Статуту.

² Термін отримання паю не може перевищувати двох років.

11. Майнова відповідальність

11.1. Кооператив відповідає за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном. Члени Кооперативу відповідають за зобов'язаннями Кооперативу тільки в межах пайового внеску.

11.2. Кооператив не несе відповідальності за зобов'язаннями членів Кооперативу.

11.3. Кооператив може застрахувати своє майно і майнові права. Страхування здійснюється добровільно за рішенням загальних зборів, якщо інше не передбачено законами України.

Розділ IV. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ КООПЕРАТИВУ

12. Структура органів управління

12.1. Управління Кооперативом здійснюється на основі самоврядування, гласності, участі його членів у вирішенні питань діяльності Кооперативу.

12.2. Вищим органом управління Кооперативу є загальні збори членів Кооперативу. До органів управління належить правління Кооперативу. Кооператив може наймати виконавчого директора та утворювати спостережну раду.

12.3. Для підготовки окремих питань загальні збори, а в період між ними правління Кооперативу або спостережна рада, можуть утворювати спеціальні комісії з членів Кооперативу із залученням в якості консультантів фахівців – не членів Кооперативу.

13. Загальні збори

13.1. Загальні збори:

- вносять зміни і доповнення до Статуту, приймають нормативні документи Кооперативу;
- обирають шляхом прямого таємного голосування голову Кооперативу та членів правління Кооперативу, членів ревізійної комісії, членів спостережної ради та резерв. Резерв обирається в порядку, визначеному Правилами внутрішньої господарської діяльності;
- заслуховують та ухвалюють звіти органів управління Кооперативу про їх діяльність;
- визначають види і розміри фондів Кооперативу, порядок їх формування та використання;
- затверджують:
 - Правила внутрішньої господарської діяльності Кооперативу;
 - річний звіт і баланс Кооперативу;
 - порядок формування і розподілу доходу Кооперативу;
 - рішення правління Кооперативу про прийняття нових членів та асоційованих членів та про припинення членства;
- вирішують:
 - питання про входження Кооперативу до об'єднання кооперативів, створення філій, відділень та інших відособлених підрозділів з правом

відкриття поточних рахунків та затвердження положень про них, про створення або участь у створенні підприємств;

- питання про реорганізацію або ліквідацію Кооперативу.

Загальні збори мають право приймати будь-які інші рішення, пов'язані із статутною діяльністю Кооперативу.

13.2. Загальні збори проводяться щорічно після закінчення фінансового року. Вони можуть скликатися позачергово за рішенням правління Кооперативу або з ініціативи не менше третини членів Кооперативу.

Загальні збори за вимогою третини членів мають бути скликані не пізніше ніж через два тижні після висунення вимоги. Членів Кооперативу необхідно повідомити про скликання (проведення) загальних зборів не пізніше як за десять днів до їх проведення. Правилами внутрішньої господарської діяльності визначаються способи інформування членів Кооперативу про місце і дату скликання загальних зборів.

13.3. Загальні збори правомочні приймати рішення, якщо на них присутні більше половини членів Кооперативу.

13.4. Рішення Загальних зборів приймається відкритим або таємним голосуванням простою більшістю голосів. У випадку рівності голосів вирішальним є голос голови Кооперативу.

13.5. Рішення загальних зборів є обов'язковим для всіх членів та асоційованих членів Кооперативу. Рішення загальних зборів фіксуються у протоколах, що ведуться відповідно до Правил внутрішньої господарської діяльності.

14. Правління Кооперативу

14.1. Правління Кооперативу обирається у Кооперативі, до складу якого входить не менше 10 членів Кооперативу.

14.2. Правління Кооперативу обирається на термін, що не перевищує трьох років.

14.3 Правління Кооперативу:

- здійснює поточне керівництво господарською діяльністю Кооперативу в період між проведенням загальних зборів членів Кооперативу;
- розробляє і вносить на затвердження загальними зборами членів Кооперативу напрями розвитку Кооперативу;
- приймає рішення про скликання загальних зборів;
- скликає загальні збори членів Кооперативу і контролює виконання прийнятих ними рішень;
- вирішує питання господарської діяльності згідно із Статутом;
- вносить на затвердження загальних зборів рішення про прийняття до Кооперативу нових членів та асоційованих членів та припинення членства, а також про переоформлення простого членства на асоційоване;
- укладає трудові договори (контракти) у разі найму на роботу виконавчої дирекції та оцінює її діяльність;
- делегує виконавчій дирекції Кооперативу право на прийняття поточних рішень;
- забезпечує збереження майна Кооперативу;
- організовує у разі потреби проведення незалежних аудиторських перевірок;

- розробляє Правила внутрішнього розпорядку;
- встановлює форму і порядок ведення Книги реєстрації членів Кооперативу та асоційованих членів;
- вирішує питання навчання членів Кооперативу, співробітництва з вітчизняними та іноземними організаціями.

14.4. Кількість членів правління визначається від кількості членів Кооперативу.

14.5. Члени правління Кооперативу можуть обирати із свого складу голову Кооперативу, заступника голови та секретаря правління.

14.6. Члени правління Кооперативу працюють переважно на громадських засадах.³

14.7. Члени правління припиняють виконання своїх обов'язків у разі закінчення строку їх повноважень, смерті фізичної особи – члена Кооперативу або ліквідації юридичної особи – члена Кооперативу, дострокового відкликання загальними зборами.

14.7. Періодичність проведення засідань правління Кооперативу: _____. Рішення приймається більшістю голосів за наявності не менше як 2/3 складу членів правління Кооперативу. У випадку рівності голосів вирішальним є голос голови Кооперативу.

15. Голова Кооперативу

15.1. Голова Кооперативу очолює правління і обирається загальними зборами Кооперативу або його правлінням на термін, що не перевищує трьох років.

15.2. Голова Кооперативу:

- виконує рішення правління Кооперативу, яке він очолює;
- за відсутності у Кооперативі виконавчого директора виконує його обов'язки;
- представляє Кооператив перед третіми особами та у судових органах;
- несе відповідальність перед Кооперативом за недоліки у роботі, які він допустив при виконанні покладених на нього обов'язків;

(визначити у разі необхідності інші обов'язки)

16. Виконавчий директор Кооперативу

16.1. Наймання та звільнення з посади виконавчого директора здійснюється правлінням Кооперативу.

16.2. Виконавчий директор здійснює свою діяльність на умовах контракту, який укладає з ним правління Кооперативу.

16.3. Виконавчий директор:

- не може бути членом Кооперативу;
- формує виконавчу дирекцію;
- забезпечує організацію господарської діяльності Кооперативу;

³ Рішенням загальних зборів членів Кооперативу можуть бути передбачені винагороди за роботу членів правління

- здійснює оперативне керівництво діяльністю Кооперативу, приймає на роботу та звільняє штатних працівників згідно з Правилами внутрішньої господарської діяльності Кооперативу;
- несе відповідальність за свою діяльність перед Кооперативом;
- виконує інші функції, делеговані йому правлінням Кооперативу.

16.4. У своїй діяльності виконавчий директор підзвітний правлінню Кооперативу.

17. Спостережна рада Кооперативу⁴

17.1. Спостережна рада обирається загальними зборами для контролю за діяльністю виконавчого органу Кооперативу. До створення спостережної ради весь обсяг її повноважень, визначений в цьому Статуті, належить до компетенції загальних зборів Кооперативу. Члени правління Кооперативу чи ревізійної комісії не можуть бути обрані членами спостережної ради Кооперативу.

17.2. Член спостережної ради не може бути членом правління чи ревізійної комісії Кооперативу;

17.3. Спостережна рада складається з _____ осіб та обирається на термін не більше трьох років.

17.4. До виключної компетенції спостережної ради відносяться такі повноваження:

- узгодження рішень правління про притягнення до майнової відповідальності членів правління та інших посадових осіб Кооперативу;
- попередній розгляд питань, що вносяться до порядку денного загальних зборів та ухвалення рекомендацій для загальних зборів стосовно прийняття рішень з цих питань;
- вирішення інших питань, що віднесено до компетенції спостережної ради відповідно до умов цього Статуту;
- вирішення інших питань, що періодично можуть погоджуватись загальними зборами як такі, що потребують ухвалення спостережної ради.

17.5. Порядок формування спостережної ради проведення її засідань, а також прийняття рішень спостережною радою визначаються Положенням про спостережну раду, яке приймається загальними зборами.

17.6. Члени спостережної ради виконують свої функції на громадських засадах.

18. Ревізійна комісія (ревізор)

18.1. Для контролю за фінансово-господарською діяльністю Кооперативу загальними зборами обирається ревізійна комісія.⁵ Ревізійна комісія обирається з числа членів Кооперативу терміном на три роки. При обранні ревізійної комісії кількість її членів повинна складати не менше трьох осіб. Члени правління, а також члени спостережної ради не можуть бути членами ревізійної комісії.

18.2. Ревізійна комісія підзвітна загальним зборам Кооперативу.

18.3. Ревізійна комісія робить висновки до проектів річних звітів та балансів Кооперативу, без яких загальні збори не мають права їх затверджувати.

⁴ Спостережна Рада обирається за умови, якщо кількість членів Кооперативу становить не менше 50 осіб.

⁵ У Кооперативі, до складу якого входить менш як 10 членів Кооперативу, функції ревізійної комісії виконує ревізор. Положення цієї статті застосовуються також у випадку обрання ревізора.

18.4. У разі виявлення загрози інтересам Кооперативу або виявлення зловживання посадовими особами Кооперативу ревізійна комісія зобов'язана негайно довести до відома спостережній ради та поставити питання про скликання позачергових загальних зборів.

Розділ V. ФІНАСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

19. Фінансова звітність

19.1. Фінансовий рік Кооперативу охоплює період поточного календарного року, починаючи з 1 січня до 31 грудня включно.

19.2. Не пізніше кожного _____ фінансового року правління Кооперативу подає на розгляд спостережної ради, ревізійної комісії (ревізора) та загальних зборів річний фінансовий звіт, звіти про податкові та інші відрахування за попередній фінансовий рік, інші звіти, що складаються Кооперативом відповідно до законодавства України. Представлені звіти підлягають затвердженню загальними зборами на підставі висновків ревізійної комісії (ревізора) та рекомендацій спостережної ради.

19.3. За рішенням правління, загальних зборів або ревізійної комісії може бути проведено аудит Кооперативу.

20. Економічні результати діяльності Кооперативу. Розподіл доходу Кооперативу

20.1. Доход Кооперативу формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці найманого персоналу.

20.2. Після сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), погашення заборгованості та покриття збитків доход Кооперативу розподіляється на кооперативні виплати, виплати (нарахування) на паї або використовується іншим чином відповідно до рішення загальних зборів.

Кооперативні виплати не виплачуються у випадку збиткової діяльності та якщо збитки за минулі роки залишилися не відшкодованими.

20.3. Частина доходу, визначеного до розподілу, у розмірі до 20 відсотків спрямовується на нарахування і виплату на паї. Рішенням загальних зборів може передбачатися різний відсоток часток доходу на паї для членів та асоційованих членів Кооперативу. Решта доходу розподіляється між членами Кооперативу як кооперативні виплати відповідно до їх участі в господарській діяльності.

20.4. За бажанням члена Кооперативу належна йому частка доходу Кооперативу може бути використана на збільшення додаткового паю члена Кооперативу.

21. Регулювання трудових відносин

21.1. Трудові відносини у Кооперативі регулюються законодавством України про працю, Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію», цим Статутом та Правилами внутрішнього розпорядку Кооперативу.

21.2. Для виконання статутних завдань і цілей Кооператив залучає до роботи за трудовим договором осіб, які не є членами Кооперативу. За угодою сторін між Кооперативом та найманим працівником трудовий договір може укладатися в формі контракту.

21.3. Кооператив самостійно визначає форми і систему оплати праці з урахуванням норм і гарантій, встановлених законодавством України, Генеральною та Галузевою угодами.

Мінімальна заробітна плата працівників Кооперативу не може бути нижчою встановленого законодавством України мінімального розміру заробітної плати.

21.4. Кооператив згідно з чинним законодавством України здійснює обов'язкове державне страхування найманих працівників та сплачує відповідні відрахування у страховий та пенсійний фонди України.

Розділ VII. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ КООПЕРАТИВУ

22. Реорганізація Кооперативу

22.1. Кооператив за рішенням загальних зборів може реорганізовуватися в підприємства інших форм господарювання відповідно до законодавства України. З моменту реорганізації Кооператив припиняє свою діяльність.

У разі реорганізації Кооперативу все його майно та всі його права і обов'язки переходять до правонаступника.

23. Ліквідація Кооперативу

23.1. Кооператив ліквідується:

- за рішенням загальних зборів членів Кооперативу;
- у разі, якщо кількість членів Кооперативу стає менше трьох;
- за рішенням суду загальної юрисдикції або господарського суду.

23.2. Ліквідація Кооперативу здійснюється ліквідаційною комісією, призначеною загальними зборами членів Кооперативу, а у разі ліквідації за рішенням суду або господарського суду – ліквідаційною комісією, призначеною цими органами.

З дня призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з управління Кооперативом. Ліквідаційна комісія у триденний термін з дати її призначення публікує інформацію про ліквідацію Кооперативу в одному з офіційних друкованих засобів масової інформації із зазначенням строку подачі заяв кредиторами своїх претензій. Ліквідаційна комісія проводить належну підготовчу та організаційну роботу, складає ліквідаційний баланс та подає його органу, що прийняв рішення про ліквідацію Кооперативу. Повнота і достовірність ліквідаційного балансу повинні бути підтверджені аудиторами.

23.3. Майно кооперативу, що залишилося після задоволення вимог кредиторів кооперативу, здійснення виплат членам кооперативу паїв та виплат на паї, кооперативних виплат, оплати праці, розрахунків з кооперативним об'єднанням, членом якого він є, розподіляється між членами кооперативу у порядку, визначеному статутом.

Майно неподільного фонду не підлягає поділу між його членами і передається за рішенням ліквідаційної комісії іншій (іншим) кооперативній організації (кооперативним організаціям). При цьому у рішенні повинні бути визначені напрями використання зазначеного майна⁶.

⁶ (1.). п.23.3. у редакції Закону України «Про кооперацію».

23.4. Ліквідація вважається завершеною, а Кооператив таким, що припинив свою діяльність з моменту внесення органом державної реєстрації запису про його ліквідацію до державного реєстру.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

24. Зміни та доповнення

Зміни та доповнення до Статуту Кооперативу вносяться за рішенням загальних зборів членів Кооперативу. Внесення змін та доповнень до Статуту оформлюється окремим додатком до нього або шляхом викладення в новій редакції. Зміни до Статуту Кооперативу підлягають державній реєстрації.

Зміни та доповнення є невід'ємною частиною Статуту Кооперативу.

Повідомлення про зміни та доповнення до Статуту надсилаються до органу, що зареєстрував Кооператив, у тижневий термін з часу їх внесення.

Цей Статут набирає чинності з дати державної реєстрації Кооперативу. Статут втрачає чинність з моменту виключення Кооперативу з державного реєстру.

**Голова правління
кооперативу**

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК 4. Зразок Протоколу Установчих зборів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу

Протокол № 1

Установчих зборів Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА»

с. Андріївка 06 липня 2004 року
Макарівського району
Київської області

Присутні

громадяни України:

Кибукевич Віталій Павлович, _____ року народження, паспорт серії _____ № _____, виданий _____ року _____ МВС України _____, який мешкає за адресою: _____ (ідентифікаційний номер _____);

Тесленко Сергій Миколайович, _____ року народження, паспорт серії _____ № _____, виданий _____ року _____ МВС України _____, який мешкає за адресою: _____ (ідентифікаційний номер _____);

Самусенко Микола Петрович, _____ року народження, паспорт серії _____ № _____, виданий _____ року _____ МВС України _____, який мешкає за адресою: _____ (ідентифікаційний номер _____);

Порядок денний:

1. Про створення Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА».
2. Про затвердження Статуту Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА».
3. Про вибори засновників кооперативу та Голови кооперативу.
4. Призначення відповідального за державну реєстрацію кооперативу.
5. Визначення та затвердження юридичної адреси Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА».

Голосували: за – одноголосно ; проти – немає; утримались – немає.

ПЕРШЕ ПИТАННЯ

Слухали: Тесленка С. М., який запропонував створити сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, який би допоміг зняти всі проблеми щодо виконання сільськогосподарських робіт, вивезенню сміття для населення, яке проживає на території Андріївської сільської ради.

Постановили: керуючись чинним законодавством України – створити сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «СЛОБОДА».

Голосували: за – одноголосно; проти – немає; утримались – немає.

ДРУГЕ ПИТАННЯ:

Слухали: Тесленка С.М., який запропонував затвердити Статут Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА» та ознайомив збори з проектом Статуту.

Постановили: затвердити Статут Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА» в запропонованій редакції.

Голосували: за – одноголосно; проти – немає; утримались – немає.

ТРЕТЄ ПИТАННЯ:

Слухали: Кибукевича В.П., який запропонував присутнім Кибукевичу Віталію Павловичу, Тесленку Сергію Миколайовичу, Самусенку Миколі Петровичу стати засновниками кооперативу, як таких, що дали свою згоду на вступ до кооперативу. Головою кооперативу обрати Тесленка Сергія Миколайовича.

Постановили: вибрати:

- засновниками кооперативу – Кибукевича Віталія Павловича, Тесленка Сергія Миколайовича, Самусенка Миколу Петровича, які таких, що дали свою згоду на вступ до кооперативу
- головою кооперативу – Тесленка Сергія Миколайовича.

Голосували: за – одноголосно; проти – немає; утримались – немає.

ЧЕТВЕРТЕ ПИТАННЯ:

Слухали: Тесленка С.М., який запропонував доручити провести державну реєстрацію сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА» Кузьменко Ользі Іванівні, а також уповноважити її на здійснення інших дій, пов'язаних з представництвом кооперативу перед державними та іншими організаціями та підприємствами з метою реєстрації кооперативу в органах Державної податкової інспекції, Пенсійному фонді, Фондах соціального страхування (від нещасних випадків, тимчасової втрати працездатності та по безробіттю), отримання в органах МВС дозволів на виготовлення печаток та штампів кооперативу, а також замовлення і отримання печаток і штампів, відкриття банківських рахунків та здійснення інших дій.

Постановили: Кузьменко Ользі Іванівні:

- провести державну реєстрацію Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА» ;

- здійснити реєстрацію кооперативу в органах Державної податкової інспекції, Пенсійному фонді, Фондах соціального страхування (від нещасних випадків, тимчасової втрати працездатності та по безробіттю);
- отримати в органах МВС дозвіл на виготовлення печаток та штамтів кооперативу;
- відкрити банківський рахунок в банківській установі;
- здійснити від імені кооперативу інші дії, необхідні для створення умов початку діяльності кооперативу.

П'ЯТЕ ПИТАННЯ:

Слухали: Тесленка С.М., який запропонував юридичну адресу кооперативу – своє місце проживання.

Постановили:

Затвердити юридичну адресу сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «СЛОБОДА»: _____

Голосували: за – одноголосно; проти – немає; утримались – немає.

Підписи засновників:

Кибукевич Віталій Павлович _____

Тесленко Сергій Миколайович _____

Самусенко Микола Петрович _____

ДОДАТОК 5. Зразок заяви про резервування найменування юридичної особи

Державному реєстраторові Макарівської районної державної адміністрації

Кубай Світлани Михайлівни, яка мешкає за адресою _____

ЗАЯВА

про резервування найменування юридичної особи

Відповідно до статті 23 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» прошу зарезервувати найменування юридичної особи, яке містить таку інформацію про її організаційно-правову форму та назву:

Найменування юридичної особи:

С	І	Л	Ь	С	Ь	К	О	Г	О	С	П	О	Д	А	Р	С	Ь	К	И	Й	О	Б	С	Л	У	Г	О	В	У	Ю	Ч	И	Й			
К	О	О	П	Е	Р	А	Т	И	В		«	В	О	Д	О	Г	Р	А	Й	»																

Кубай С. М. _____

05.10.2004 р.

ДОДАТОК 6. Зразок протоколу про наміри

ПРОТОКОЛ ПРО НАМІРИ

Ми, що нижче підписалися, сільськогосподарські товаровиробники _____ села (сіл, району) з'являємо про наш намір створити багатофункціональний (збутовий, постачальницький, сервісний) сільськогосподарський обслуговуючий кооператив для ведення спільної діяльності (дати опис очікуваних видів діяльності)

_____.

Ми беремо на себе відповідальність докладати всіх зусиль по розробці та обґрунтуванню програми та бізнес-плану господарської діяльності кооперативу, з тим, щоб у випадку позитивного висновку, кооператив був створений не пізніше _____.

Для цього ми вирішили створити організаційний комітет, який буде відповідати за розробку програми та бізнес-плану та координацію діяльності ініціативної групи.

Підписи учасників угоди:

Київська обласна аграрна дорадча служба

Київська обласна аграрна дорадча служба була створена на початку 2002 року. Підприємство працює за підтримки Міністерства Великої Британії у справах міжнародного розвитку та є виконавцем міжнародного проекту «Програма підвищення рівня життя сільського населення в Україні». Проект реалізує компанія ADAS International Ltd.

Головне завдання дорадчої служби:

– Надавати доступні дорадчі та інформаційні послуги, проводити навчання для сільськогосподарських виробників і сільського населення Київської області з метою підвищення їхнього рівня життя та доходів.

Напрями діяльності дорадчої служби:

Київська обласна аграрна дорадча служба сповідує комплексний підхід до розвитку сільських територій, що передбачає такі напрями роботи як:

- Розвиток дорадництва та навчальна діяльність.
- Розвиток ринкової інфраструктури в сільській місцевості.
- Розвиток соціальної інфраструктури села.
- Інформаційно-просвітницька діяльність.
- Реструктуризація та фінансове оздоровлення сільськогосподарських підприємств.

Моделі, що були розроблені та запроваджуються дорадчою службою:

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, сільська кредитна спілка, агроторговий дім, програми соціально-економічного розвитку сільських громад, ринкова інформаційна система тощо.

Філії:

Біла Церква, Згурівка, Макарів, Ставище, Тетіїв

Контактна інформація:

Адреса: вул. Червонопрапорна, 34
2-й поверх Київ 03083
Тел./факс: (044) 527 04 35, 586 47 21
E-mail: koras@koras.com.ua
Веб-сторінка: <http://www.koras.com.ua>

Центр розвитку сільського господарства та правової підтримки

Центр розвитку сільського господарства та правової підтримки розпочав свою діяльність 2001 року. Організація об'єднує представників різних галузей, зокрема: фахівців із розвитку аграрного сектору, правовиків, економістів, соціальників та аграріїв. Діють осередки у 5 районах Київської області.

Серед основних завдань Центру:

- Захищати законні соціальні, економічні та інші інтереси селян.
- Сприяти відродженню економіки та соціальної сфери села Київської області.
- Підтримувати розвиток села через навчальне та інформаційне забезпечення.
- Сприяти процесові формування аграрної політики.

Напрями діяльності Центру:

- Навчальна та просвітницька (інформаційна) діяльність.
- Сприяння розвитку громадянського суспільства, в тому числі через створення громадських організацій.
- Сприяння захисту прав і законних інтересів громадян, в тому числі через розвиток таких альтернативних механізмів як третейське судочинство в аграрній сфері.
- Передача та управління об'єктами соціальної сфери.
- Сприяння розвитку малого бізнесу в сільській місцевості.
- Демонстраційна діяльність, націлена на підвищення ефективності господарювання.
- Розвиток ринкової інфраструктури в сільській місцевості (сільськогосподарські кооперативи, кредитні спілки тощо).

Осередки:

Біла Церква, Згурівка, Макарів, Ставище, Тетіїв

Контактна інформація:

Адреса:	вул. Червонопрапорна, 34 2-й поверх Київ 03083
Тел./факс:	(044) 527 04 35, 586 47 21
E-mail:	ardlu@koras.com.ua
Веб-сторінка:	http://ardlu.koras.com.ua

